

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

Bakalářské/ kombinované studium

2009 – 2012

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Barbora Balážová

Thriller

Vizuální aspekty filmového žánru

Praha 2012

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Soňa Štroblová

COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor combined Studies

2009 - 2012

BACHELOR THESIS

Barbora Balážová

Thriller

Visual aspects of film genre

Prague 2012

The bachelor Thesis Work Supervisor:

PhDr. Soňa Štroblová

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne .....

Jméno autora/ky .....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat PhDr. Soně Štroblové a Hance Hönigsfeldové za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá filmovým žánrem thriller.

Teoretická část popisuje vývoj filmu a filmových žánrů, především thrilleru. Představuje nám významné zahraniční i české tvůrce a jejich základní filmy.

Praktická část obsahuje výsledky dotazování se respondentů vybraných z Prahy a středních Čech. Dotazování přiblížili své znalosti o žánru thriller, oblíbenosti českých thrillerů proti zahraničním a upřednostňování thrilleru ve spojení s jiným žánrem.

Klíčové pojmy

Akční thriller

Divák

Film

Filmový žánr

Historie filmu

Horor

Napínavý snímek

Politický thriller

Psychologický thriller

Sci-fi thriller

Thriller

Vývoj filmu

Annotation

This these deals with film genre thriller.

The teoretical part describe film evolution and evolution of film's genres, especially of the thriller. This these presents important foreign and Czech authors and their fundamental films.

Practical part contains the results of the poll carried out in Prague and the Central Bohemia. The respondents were supposed to show their knowledge on the following tasks: the genre thriller, popularity of the Czech thrillers when compared to foreign once and preference of the thriller over the other genres.

Key words

Action thriller

Spectator

Film

Genre of the film

History of the film

Horror

Thrilling picture

Political thriller

Psychological

Sci-fi thriller

Evolution of film

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	
1. HISTORIE FILMOVÝCH ŽÁNŘŮ.....	10
1. 1 Vývoj a vznik filmu	10
1. 2 Co je to žánr	13
1. 3 Vznik žánru.....	14
2. VÝVOJ ŽÁNRU THRILLER	17
3. VÝZNAMNÍ TVŮRCI THRILLERU.....	23
4. DIVÁK THRILLERU	40
4. 1 Počátky thrillerových snímků	41
4. 2 Čtyřicátá a padesátá léta thrilleru.....	44
4. 3 Šedesátá léta- thriller v rozmachu.....	48
4. 4 Sedmdesátá léta.....	49
4. 5 Osmdesátá a devadesátá léta, která jsou dalším plodným obdobím	51
4. 6 Počátek jednadvacátého století	54
5. ČESKÉ THRILLERY.....	56
5. 1 Český film.....	56
5. 2 Thrillery	58
5. 3 Thrillerová tvorba 21. století	60
PRAKTICKÁ ČÁST	
6. POPIS VÝZKUMU A JEHO VÝSLEDKY.....	63
ZÁVĚR	66
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	68
Seznam české literatury	68
Seznam internetových zdrojů.....	71
Seznam zhlédnutých filmů.....	72
SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ	74
SEZNAM PŘÍLOH.....	75
PŘÍLOHY	I

Příloha A– OBRÁZKY.....	I
Příloha B– VZOR DOTAZNÍKU.....	V

ÚVOD

Teoretická část bakalářské práce, která se zabývá filmovým žánrem thriller, se zaměřuje především na definici, vizuální aspekty a filmové ztvárnění tohoto ještě málo zpracovaného žánru. Její praktická část shromažďuje informace, získané od obyvatel Prahy a středních Čech.

Práce představuje celkový vývoj filmu, od jeho počátků, žánrového dělení, až po postupný sled thrillerových snímků. Přibližuje jednotlivé druhy tohoto žánru a nastiňuje, v jakých časových intervalech se tvůrci vraceli k dílům starším. Následně mapuje sled thrillerových filmových děl podle jednotlivých roků jejich vzniku a přibližuje filmový jazyk a způsob zpracování, které ovlivnily následně diváka tohoto žánru. V závěru se práce soustřeďuje na český thriller, jeho zpracování, vizuální aspekty a typicky český charakter.

Thriller není jednoznačným žánrem, jako je tomu například u grotesky nebo westernu. Divák mnohdy nemá zcela přesnou představu o jeho typických rysech. Často dochází k žánrové kombinaci, se kterou se setkáváme v audiovizuálních médiích. Bakalářská práce se proto zabývá především tím, co je to thriller, která díla lze řadit do tohoto žánru, které žánry jsou thrilleru blízké a kdo patří k tvůrcům, kteří svými díly zasáhli skupinu diváků, kteří jsou dnes často na tomto žánru závislí. Je možné považovat film za drogu? Nebo jde jen o zdegenerovaný zvyk, kdy se člověk málokdy donutí žít zcela aktivně a raději prožívá pasivní svět filmu. V dnešním postmoderním světě totiž lidé raději sledují film a obrázky, než by si vzali do ruky kvalitní knihu.

1. HISTORIE FILMOVÝCH ŽÁNŘŮ

1. 1 Vývoj a vznik filmu

Lidé si již v pradávném Egyptě uvědomovali důležitost vizuálních aspektů, především pro perzistenci zrakových vjemů, tedy schopnost vybavit si zobrazené obrázky i potom, co je nevidíme. Staří Řekové například ve svých divadlech využívali „hru stínů“. „ Kolem roku 360 př. n. l. řecký filosof Platón popsal ve své knize „Republika“ pohyby stínů vrhané na stěny jeskyně odleskem táborového ohně. Někteří filmoví historikové považují tento popis „Jeskyně stínů“ za první zmínku o pohybujících se obrázcích.“¹ O těchto obrázcích v pohybu je také známo z Indie, Číny a Jávy, kde hrou stínů odráželi loutky na tenká plátna a vyprávěli tak své příběhy z historie. Na konci osmnáctého století dokonce tyto „Čínské stíny“ přichází do Evropy. Dále se pak rozvíjí v panorámatech od Roberta Barkera k zobrazení velkých bitev. Ve stejné době přichází také Philippe de Louthembourg, který své obrázky zobrazoval dokonce trojrozměrně. Avšak nejlepší hru světél převedli Louis Daguere a Cloude-Marie Bouton roku 1822, kdy se ukázalo, že jejich dílo dokáže zobrazit i jinou denní dobu a častou obměnu obrázků, nazývali ji dioráma. I toto však přebilo nové představení, známé jako laterna magika, které využívalo kouř s lucernou, s náročností diváků rostl i počet luceren. V devatenáctém století se pak začalo s velkou výrobou tzv. hraček na bázi klamu. Například thaumatrop, který se skládal ze dvou obrázků na každé straně, a při rychlém otáčení splynuly. Poté vznikly fenakistoskop a stroboskop, které byly na podobném způsobu, a to otáčením kruhů. A poté známější zoetrop, neboli „kolo života“. Jde o válec, ve kterém jsou postavy v různých částech pohybu, od Angličana Eadwearda Muybridge, nazývaný též „oživená fotografie“. Velmi rozšířená je i pohyblivá kniha, ve které je na každé stránce část pohybu. A toto vše by se dalo začlenit do historie filmu.

---

¹PARKINSON, David. *Film*. České vyd.1. Praha: SVOJTKA a VAŠUT, 1996, 162 s. Školní encyklopedie Oxford. ISBN 80-718-0173-9. str. 10

K dnešním filmům se začalo opravdu směřovat až po vzniku fotografie od roku 1826, protože k tomu byl zapotřebí propracovaný přístroj. Bylo jen otázkou času, kdy dojde k dalšímu pokroku, jako s obrázky. Řada fotografií zachycující pohyb přišla poprvé až roku 1877, již zmíněným Eadwardem Muybridgem. Jednalo se o práci pro guvernéra Kalifornie Lelanda Stenforda, který chtěl vyhrát vysokou sázku, ve které šlo o důkaz, že když cválá na svém koni, v určitém momentě se kůň nedotýká země. Obrázky tento jev nezaznamenaly, ale Muybridge se tímto začíná zabývat zachycováním různých atletických výkonů. Tyto pohyblivé fotografie však byly jen vylepšené obrázky v pohybu, stále se nejednalo o film, ale přesto to odstartovalo světový závod o vynalezení nejdokonalejší kamery, a bylo z čeho vybírat.²

Přesné počátky filmu se tedy nedají určit. Měla by se považovat za počátek filmu světla v jeskyních? Pohyblivé obrázky nebo zrozená technika pro fotografování? Jde o to, že vše souviselo se vším. Po fotografii byla pohyblivá fotografie, stejně jako po obrázku pohyblivý obrázek. Poté vznikalo mnoho vynálezů kamery, ale prosazovaly se vždy jen ty výjimečnější. Jako kinematoskop od asistenta Edisona Williama Dicksona, předveden roku 1893 veřejnosti. Mělo by to snad celé začínat jím?

Takto bychom mohli pokračovat až k bratřím Lumiérům, kteří si roku 1895 dali patentovat cinematographe a předvedli ho lidem. Pouštěli několik krátkých snímků, například „Odchod dělníků z továrny“, „Bourání zdi“ a tak dále. Snímek s bouráním zdi je považován za první, který užil zvláštních efektů, když obrátil chod ke znovu postavené zdi. Jeden ze snímků „Pokropený kropič“, který Lumiérové ukázali divákům, je zase považován za první komedii, protože chlapec zadrží kropiči vodu a pustí ji ve chvíli, kdy kropič do roury nahlíží. Je však sporné, který vynálezce byl první. Jak jsme se dočetli, jednalo se o závod, a co víc, světový závod. Kde na světě byla sestrojena první kamera? Kde byl promítnut první film? Ke všem skutečnostem, jako je technika a propracování, se nakonec filmoví odborníci shodli jednohlasně na bratřích Lumiérech. I když v té době by mělo jistě hodně vynálezců námitky. Na této premiéře snímků od bratrů Lumiérů byl přítomen Méliés, který se živil jako kouzelník. Okamžitě ho napadlo, že Lumiérové postrádají příběh. Započal hned s tvorbou dramát s krátkými

---

² KUPŠĆ, Jarek. 1999

texty. A také se proslavil jako průkopník hororu a sci-fi. Ve své dílně vytvořil 1000 výjimečných snímků.³

„Bývalý lékárník James Williamson objevil již roku 1899 při filmové aktualitě o veslařských závodech, že filmové vyprávění nemusí nutně ukazovat celý průběh děje, aby bylo srozumitelné. Pro filmový průmysl se jednalo o zásadní zjištění. Williamson namontoval mezi start a cílový finiš pouze jeden záběr ze závodu a použil jako první základní formu eliptické, tzv. nekonečné montáže. Ve filmu „Útok na čínskou misií“ /Attack on a Chinese Mission/ z roku 1900 šel ještě o krok dál a konfrontoval střídající se obrazy, o pomoc volající misionářovu ženu, která uprchla před útočníky na balkón, a jejího spěšně se blížícího zachránce. Dodnes tvoří tato technika střihu, zvaná též „Last Minute Rescue“ /záchrana v poslední minutě/ nepostradatelný dramaturgický vrchol mnoha westernů, thrillerů a akčních filmů.“⁴

V roce 1907 film zažívá první krizi, protože publikum je již znuděné. Tvůrci se pokusili použít divadelní a literární podobu, ale vše působilo strnule a směšně. Byla to špatná napodobenina divadla, která nestojí za návštěvnost. Tenkrát se zjistilo, že divadelní herectví je odlišné od herectví filmového, které například méně gestikulovalo. V tuto dobu přichází D. W. Griffith, který je jmenován jako tzv. otec filmové techniky. Z filmů stvořil opravdové umění a i lidé to díky němu začali vnímat. Jeho styl se používal až do šedesátých let 20. století. Po jednom roce tvorby měl 61 filmů, po šestiletém natáčení pak již 450 krátkých filmů. Stal se produktivnějším režisérem, než kdokoli před ním. „Byl oslovován jako Shakespeare filmového plátna“⁵ Uměl také zacházet s napětím, jeho typickým znakem byla záchrana na poslední chvíli. Odvrátil se od kresleného pozadí a vytvářel reálné kulisy, jako v divadlech. Opravdu překvapil, když přišel s tříhodinovým filmem „Zrození národa“ i přesto, že mnoho odborníků tvrdilo, že se divák nedokáže soustředit déle než patnáct minut. Jeho práce byla

---

³ BERGAN, Ronald. 2008

⁴ GRONEMEYER, Andrea. *Film*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2004, 192 s. Malá encyklopedie (Computer Press), str. 37

⁵ PARKINSON, David. *Film*. České vyd.1. Praha: SVOJTKA a VAŠUT, 1996, 162 s. Školní encyklopedie Oxford. ISBN 80-718-0173-9. str. 22

úspěšná, protože do ní vložil vše, co znal a během prvních dvou měsíců se mu vrátily všechny náklady. Byla to revoluce, která odstartovala celovečerní filmy.⁶

Na celý „závod“ postačilo 15 let a zrodil se úspěšný celovečerní film.

1. 2 Co je to žánr

Pokud hovoříme o žánru, předpokládáme, že jde o jakési rozčlenění dle základních typických znaků. Žánr se nám ukazuje v psané i hrané tvorbě a vesměs se jedná o totéž. Některé žánry rozeznáme od ostatních velmi snadno, ale nacházejí se zde i jejich podskupiny, což může být jeden problém. Dalším je například to, že žánr má svůj typický znak, ale je neustále porušován, například po spojení s jiným žánrem. Příkladem je thriller, který má základní znaky jako napětí a realitu, nenachází se v něm tedy nadpřirozené bytosti. Avšak máme mnoho snímků, které jsou označeny jako thriller, pro své napětí, a přesto v nich najdeme nadpřirozenou bytost, přičemž se thriller spojil s hororem. Vychází zde otázka, o který žánr se poté jedná? Každý z diváků či tvůrců bere členění žánrů jinak a vzniká chaos. „Je nesporné, že celá složitě strukturovaná problematika žánru patří mezi základní problémy jednotlivých věd a umění. V slastnosti však můžeme sledovat zvýšený zájem o danou problematiku i v diskurzu estetiky a souběžně i filosofie.“⁷

Pokud se budeme zabývat filmovými žánry, tak si musíme nejdříve uvědomit, jak si to zjednodušit. Film do žánru můžeme rozdělit na tzv. hlavní tábory, na vlastní příběh a na žánr. Což je rozdílné, proto je například u parodií důležité vidět původní filmy, které jsou v parodii zesměšňovány, protože jinak by nedávaly smysl a nebyly

---

⁶ PARKINSON, David. 1996

⁷ *Žánr ve filmu: [sborník příspěvků z VI. česko-slovenské filmologické konference konané v Olomouci 14.-16.11.2002]*. Vyd. 1. Editor Brigita Ptáčková. Praha: Národní filmový archiv, 2004, 179 s. Knihovna Illuminace, 20. ISBN 80-700-4116-1. Str. 11

vtipné. Výsledně, pokud rozebereme film na částechky, abychom určili žánr, vznikne nám nekonečný seznam.⁸

Každý, ať se jedná o tvůrce, kritika, diváka a tak dále, vnímá žánr jinak, stejně tak film, každý si ho přiřadí k „svému“ žánru. Tvůrce a kritik podle různých daných měřítek, divák podle své zkušenosti s filmy. Náznak žánru zde bude, ale můžeme jen očekávat, kdy započne doba a nebude se točit žádný typický horor, komedie či western, ale pouze směsice několika žánrů, které se výsledně mohou pojmenovat jako jeden žánr, úplně nový.

1. 3 Vznik žánru

Étienne Robert /známý jako Robertson/ hlavní představitel laterny magiky předvedl „Phantasmagoria“ 1798, což by se dalo považovat za předchůdce hororových filmů.⁹ Avšak, dalo by se říci, že prvními žánry byly dokumenty, jednalo se totiž o zachycení skutečnosti, toho, co se dělo kolem lidí. Jako bratři Lumiérové, kteří točili, mimo jiné, krmení dítěte, muže v moři, vlak jedoucí do stanice, a tak dále. Jedním z nových tvůrců po bratřích Lumiérech je George Méliés, kterému odmítli prodat svůj vynález, ale přesto se nevzdal, zapsal se do dějin filmu a vyvinul si vlastní projektor, vytvořil ve svých snímcích divadelní kulisy, které byly novinkou a v jeho tvorbě převažovaly. Využil také novou techniku, která mu umožňovala zvláštní efekty k vytváření pohádkových postav, a těm se také věnoval. Nejznámějším trikem z jeho filmu „Popelka“, kde se na scéně dýně promění v kočár. Na tento trik přišel

---

⁸ *Žánr ve filmu: [sborník příspěvků z VI. česko-slovenské filmologické konference konané v Olomouci 14.-16.11.2002]. 2004*

⁹ PARKINSON, David. *Film*. České vyd.1. Praha: SVOJTKA a VAŠUT, 1996, 162 s. Školní encyklopedie Oxford. ISBN 80-718-0173-9. str. 11

docela náhodně, když se mu jednou zasekla kamera. Jeho dalším významným filmem je „Útok na čínskou misi“ z roku 1900, první dobrodružný film.¹⁰

Ve skutečnosti začala koncepce filmových žánrů s Hollywoodskými studii, každé studio se začalo specializovat na jeden konkrétní žánr, to také pomáhalo při průniku na trh a informacím pro diváky. Vzniklo to kvůli strachu studií z neznámého a nového, nebyla nikde záruka, že film prorazí, a proto se raději soustředili na známé a ověřené filmy, rozdělené dle žánrů, které měly větší šanci uspět. Také to vedlo ke spojení žánru s konkrétním režisérem, které některým vyhovovalo, ale jiným ne. Takovým typickým příkladem je Hitchcock a thrillery, Spielberg a horory. Je zřejmé, že režiséři mají často své oblíbené herce, které do svých snímků obsazují, tudíž se herci často objevují v jednom žánru, se kterým jsou divákem také ztotožňováni.

Groteska je nejnámějším žánrem z počátků filmové tvorby. Jedná se o široký pojem, zachycující celou škálu němých komedií. Za první němou komedii je tedy považován Pokropený kropic od bratrů Lumiérů z roku 1895, jak jsme se v bakalářské práci již dočetli. Nejvíce grotesek, a to i z hlediska sledovanosti, se zrodilo ve Francii a první herec těchto snímků byl André Deed. Ale nejvíce vlivnou hvězdou těchto filmů byl Max Linder, kterému se poklonil, a od kterého se učil námi známý Charlie Chaplin.

Triky v groteskách začaly s příchodem Macka Sennetta, který přišel se zrychleným točením dopředu a dozadu dle Ferdinanda Zeccy a inspiroval se také střihy od D. W. Griffitha, tím vznikl úžasný komediální snímek. Sennett měl také dobrý odhad na herce, a tak určitě nikoho nepřekvapí, že právě on objevil například Charlieho Chaplina. Z těchto všech důvodů, se mu také přezdívalo král komedie.¹¹

Po první filmové krizi, na začátku 19. st., se objevuje přepracovaná divadelní scéna, neboli drama, která je sice krkolomná, ale také přilákala měšťanstvo, které do té doby film odmítalo, protože jim nepřišlo dost na úrovni. Ale právě kvůli hercům, kteří na prknech divadel zářili, filmy ztroskotaly. Herectví v divadle, se nedá srovnávat

---

¹⁰ GRONEMEYER, Andrea. 2004

¹¹ BERGAN, Ronald. 2011.

s herectvím filmovým, v každém se člověk vyjadřuje jinak a tak brzy návštěvnost zase poklesla.

Objevily se však nové filmy, s jinými žánry, které diváky zajímaly. Nejstálejším žánrem, který musíme zmínit, je western. A pokud chceme hovořit o začátcích westernu, tak již v Edisonově filmovém obchodě s kinetoskopy mohl návštěvník zhlédnout western, anebo první zfilmovaný western, z roku 1898, který v Američanech, co si tuto dobu ještě živě dokázali představit, vyvolal nadšení, avšak nejen v nich. Díky honičkám, kostýmům a dalším atributům tohoto žánru se stal oblíbeným po celém světě. K tomuto se vztahuje jediné jméno: Edwin S. Porter, sice nebyl první, ale jen díky němu se tento žánr rozmohl a je jedním z nejstabilnějších. Roku 1903 přišel se snímkem o „Velké vlakové loupeži“, kterým vyvolal v divácích pocit vlastenectví.¹²

Groteska i western jsou snadno poznatelné žánry, dokonce i naprostý laik dokáže film těchto žánrů bezpečně rozpoznat. Bohužel to však neplatí pro ostatní žánry a to především u žánru thriller.

Žánrová tvorba byla po celém světě, ale v některých zemích byla poměrně omezena, například vládou, a to v Americe po vydání Hayesova kodexu nebo za komunismu v České republice, kde byl v této době vytvořen většinou jen žánr komedie, nevznikl thriller, western a podobně, oproti jiným zemím, kde byly tyto žánry běžné, a další.

I v dnešní době může režisér přijít s novým žánrem, to se skoro podařilo Quentinu Tarantinovi, po uvedení filmů „Gauneři“ a „Pulp fiction“. Začalo se hovořit o novém žánru, ale nemůžeme se domnívat, že šlo o nějaký cíl. Při tvorbě nového žánru stačí jeho opakovatelnost, a to i od jiných režisérů, ale na druhou stranu by stačilo, aby jeden z režisérů pozměnil strukturu filmu, vše by se tím rušilo.¹³

---

¹² GRONEMEYER, Andrea. 2004

¹³ *Žánr ve filmu: [sborník příspěvků z VI. česko-slovenské filmologické konference konané v Olomouci 14.-16.11.2002].* 2004

2. VÝVOJ ŽÁNRU THRILLER

Žánr thriller je v dnešní době špatně definován a to vede k nepřesnému přiřazování k daným filmům, také se stále více rozmáhá tendence nečlenit film pouze k jedinému žánru, což je také desinformující. Pokud nalezneme u snímku vyjmenovaných pět typů žánru je to málo, tím nám vyvstává otázka, kde se stala chyba, je možné zachránit tento postupný zmatek? Nebo je naopak potřeba vytvořit nové definice a lepší přiřazení, abychom se v tom vyznali? Podívejme se na postupný sled filmů, které zasáhl žánr thriller, i přesto, že je snímek v jiné publikaci pod jiným žánrem, v některých případech se může stát.

Thriller: „Česky by tento anglický výraz bylo možno přeložit jako „napínák“. V podstatě jím označujeme formu kriminálního filmu nebo detektivky, zpracovaných tak, aby divák při sledování zobrazovaných událostí prožíval silné napětí, většinou pramenící ze strachu o osudy hrdinů, ohrožovaných známým či neznámým nebezpečím. V tomto ohledu má thriller blízko k hororu, od něhož se však liší tím, že zdroj nebezpečí je reálný; nepochází z oblasti duchů, příšer, upírů či uměle vytvořených bytostí, ale ze světa lidí. (Jinak by se podle významu anglických termínů dal odlišit thriller od hororu tím, že první vzbuzuje napětí a strach, druhý hrůzu a děs.)¹⁴“

Podle povahy zápletky rozeznáváme: thriller, kde se jedná, o čistě napínavý příběh, například „Na vlastní nebezpečí“, „Hadí oči“. Dále se thriller může spojit například na sci-fi thriller, příklad může být „Minority report“ nebo „Pátý element“. Vznikají také spojením akční thrillery jako například „Tváří v tvář“ nebo „Mission impossible“. Máme také psychologické thrillery jako „Duel“ nebo „Jak chutná smrt“. V neposlední řadě politický thriller, například „Muž, který věděl příliš mnoho“ a „Zločin v expresu“. A thriller s hororem a to je třeba „Šestý smysl“ nebo „Čelisti“.

Thriller jako samostatný žánr je zcela ojedinělý, jak jsme si zmínili, nachází se ve spojení dalších žánrů. Stejně tak tvůrci, kteří vytvořili dokonalá díla v tomto žánru,

---

¹⁴ BERNARD, Jan a Pavla FRÝDLOVÁ. *Malý labyrint filmu*. 1.vyd. Praha: Albatros, 1988. ISBN 13-734-88. Str. 446

nejsou na něj zaměřeni. Jediný specialista, tvůrce a otec thrilleru ve filmu je Alfred Hitchcock. I když je často mylně spojován s hororem. I on se krátce věnoval jiným žánrům ve filmu, ale jen z počátku. Hitchcock byl velkým improvizátorem a to nejen v době vstupu zvuku do filmu. Byla to velká osobnost, která věděla, co chce točit a jak působit na diváka, aby byl od začátku do konce v naprosté napjatosti. Používal styl, kdy divák věděl, co postavu čeká a byl v očekávání anebo točil film, kdy byl podstatný moment překvapení, jako například ve filmu „Psycho“, známá scéna ze sprchy. V dnešní době vzniká také spousta thrillerů, ale proslaví se opět některý z režisérů, jako Hitchcock ve své době?

Jako synonymum thrilleru bychom mohli považovat napětí. „Nic nedokáže napnout více než film. Zvuková stopa dokáže postupně zvyšovat napětí, jak se postava vzdaluje do nitra temného domu nebo se přibližuje k šílenému vrahovi. Kamera dovoluje divákovi dívat se očima postavy nebo ji sledovat z bezpečné vzdálenosti. Umí zachytit předměty ze znepokojivých nových úhlů nebo může šokovat náhlými prostřihy, které odkrývají tvář vynořující se ze stínu, zbraň v záblesku mdlého světla nebo ruku vystřelující ze tmy.“¹⁵

Abychom si představili i takový počátek thrillerové tvorby, zmíníme si snímek z roku 1912 od režiséra D. W. Griffitha „An Unseen Enemy“, dalo by se přeložit jako Neviditelný muž. Jednalo se o němý film dlouhý sedmáct minut. Čistě žánru thriller plného napětí, i přesto, že je snímek občas úsměvný, ale to je z důvodu toho, že je němý.¹⁶

Dvacátá léta jsou známá svou celkovou prosperitou, svět se začal dostávat do normálních kolejí po 1. Světové válce. Z německé deprese do filmů přichází expresionismus, který se značí deformacemi, nezvyklými úhly kamery, šerosvitem apod. F. W. Murnau německý režisér a jeho „upír Nosferatu“ /Nosferatu, eine Symphonie des Grauens/ z roku 1922, který se vyznačuje prolínáním thrilleru s hororem, kvůli spojení napětí a nadpřirozených bytostí je také zasažen

---

¹⁵ PARKINSON, David. *Film*. České vyd.1. Praha: SVOJTKA a VAŠUT, 1996, 162 s. Školní encyklopedie Oxford. ISBN 80-718-0173-9. Str. 98

¹⁶An Unseen Enemy (1912): režie: David Wark Griffith - hrají: Lillian Gish, Dorothy Gish, Elmer Booth: *Filmy, seriály, herci, recenze filmů* [online]. © Filmová databáze, 2003-2012 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/film/30526-an-unseen-enemy.html>

expresionismem, jeho snímek navíc započal éru filmů o Drákulovi. Snímek je inspirovaný hororem „Kabinet doktora Caligariho“ /Das Kabinett des Doktor Caligari/ od Roberta Wiene z roku 1919.

Doktor Mabuse / Dr. Mabuse, der Spieler - Ein Bild der Zeit/ je snímek od dalšího německého režiséra Fritze Langa. Byl natočen roku 1922 expresionistickým stylem, který je u Langa a poté i u dalších režisérů, v této době, typické a vykazuje znaky ze snímku „Kabinet doktora Caligariho“ /Das Kabinett des Doktor Caligari/ od Roberta Wiene z roku 1919, jako předešlý thriller, proto se takové typy začali pojmenovávat jako znak „Caligarismus“. Film byl kombinací hororu a thrilleru, což je také pro tuto dobu klasickým znakem.

Alfred Hitchcock, „Příšerný host“ /The lodger, 1927 prvně se objevuje typický znak tohoto tvůrce: dívka v nesnázích, což posléze napodobovalo mnoho dalších režisérů, protože strach o ženu je častější a výraznější než li o muže. Snímek je s příměsí německého expresionismu, který se dostal i do Británie a Hitchcockova thrilleru. Začíná zde i éra krátkých vstupů Hitchcocka ve filmech.

Začátkem třicátých let přichází velká krize ve světě, která začala v Americe, postupně krachoval průmysl, po Americe na tom bylo nejhůře Německo a Velká Británie. Ale ve filmu se objevila dvě nová fakta, která měla vše ovlivnit. První je Haysův kodex, neboli cenzura sexu a násilí ve filmech. Druhým faktem byl příchod zvuku. Někteří režiséři ho absolutně odsoudili a také na to doplatili, protože kdo nezměnil svou natáčecí techniku na tu se zvukem, byl pro diváky staromódní a nudný. Alfred Hitchcock byl ze zvuku přímo u vytržení, ale na druhou stranu se mu nelíbilo, že by se měl zbavit svého vybavení, se kterým se mu dobře pracovalo, vyřešil to například u thrilleru „Její zpověď“ / Blackmail/ z 1929 tím, že ho natočil jako němý a po sestříhání přidal hudbu i nějaký rozhovor. Hudba u tohoto a dalších filmů od skladatele Huberta Batha, je vyhlášená svou dramatickostí, jeho filmy se tak staly ještě napínavější než dříve.

Fitze Lang se s nástupem zvuku také vyrovnal bravurně, roku 1931, natočil tento německý režisér „Vrah mezi námi“ /M - Eine Stadt sucht einen Mörder/ dalo by se říct,

že tento snímek je psychologický thriller a tuto spojitost žánrů více méně odstartoval. Opět Lang vykazuje své typické znaky expresionismu a tzv. Caligarismu.

Čtyřicátá léta jsou obdobím 2. Světové války, která zasáhla všechny země, a do dnešních dní se z ní některé ještě nedostaly. Hitchcock je v této době pozvánku na natáčení v Americe a moc rád opouští Británii, žádal i svou matku k odchodu, ale ta odmítla. V Americe se i v těchto časech daří a Hitchcock představil nečekanou novinku. Natočil film „Mrtvá a živá“ /Rebecca/, ale tentokrát je jeho thriller kombinací romantiky a napětí, což nebývá obvyklé. Mohli bychom si to rozdělit tak, že na začátku převažuje romantika, pak thriller a závěr je opět romantický. Sami si domysleme, jestli to byl závěr, který chtěl Hitchcock opravdu natočit, nebo to bylo vyžádáno studiem v Hollywoodu. Po tomto snímku přichází s politickým thrillerem, kde už jasně víme, že byl závěr zmanipulován studii. Hitchcock se k tomu i vyjádřil, že by v závěru dokázal, že se jedná opravdu o Jacka Rozparovače a jde vraždit dál, ale také se přiznal, že kdyby to měl natáčet později, nejspíš by to pojal jako Jack Rozparovačku.

V tomto období je také velmi často zakázána tvorba některých režisérů, jako například po thrilleru „Havran“ /Le Corbeau/ z Francie od Henri- Georges Clouzota, režiséra a scénáristy, z roku 1943. Kvůli tomuto snímku má Clouzot zákaz točení filmů za doby okupace. Jednalo se o tzv. Noirismus, který je znám cyničností, šerosvitem a klaustrofobií.

V této době také vzniká důležitý snímek Hitchcockovy kariéry „Provaz“ /Rope/ což je jeho první barevný thriller. Některé scény byly dost na hraně, a je jen záhadou, že nebyl zakázán dle Haysova kodexu.

Významným dílem konce čtyřicátých let je také „Třetí muž“ /The third man/. Který je i v této době ovlivněn expresionismem a jedná se o thriller.

Padesátá léta jsou ovlivňována studenou válkou, která vypukla po 2. Světové válce a trvala až do devadesátých let. Od druhé poloviny padesátých let je zmíněný Haysův kodex na ústupu. A režiséři se někdy až příliš nechají unášet svobodou.

Henri- Georges Clouzot se proslavil se sarkastickými thrillery například „Ďábelské ženy“, které pro své otevřené smilstvo ženatého muže, mnozí v Americe odsuzovali a to i v roce 1955.

V těchto letech vznikají politické thrillery, jako například od Hitchcocka „Muž, který věděl příliš mnoho“ /The man who knew too much/.

Rok 1959 byl pro Thriller důležitým mezníkem, vznikl totiž z rukou Alfreda Hitchcocka tzv. „mistra napětí“ film „Na sever severozápadní linkou“ “/North by northwest/. Tento snímek je považován za základní typ Thrilleru. Objevuje se zde „pitoreskní pronásledování, jsou v něm často gangsteři a hlavní postava se je buďto snaží dopadnout nebo se oni snaží najít jeho“¹⁷ Také je zde užito mnoho zvláštních triků a řízené pohyby kamery.

Rok poté Hitchcock přichází s psychologickým Thrillerem v roce 1960 v „Psycho“, kde se vyskytuje expresionismus a horor. Zároveň zde i zbortil dosavadní pravidla sledu filmu, protože hlavní hrdinka v půlce filmu umírá, což do té doby nebylo obvyklé. Celkově se šedesátá léta vyznačují společenskou revoltou mládeže, za což by se to také dalo považovat.

Základní typ Thrilleru se často opakuje, například v thrilleru „Arabeska“ od Stanleyeho Donena z roku 1966. Pak se také objevují psychologické thrillery, jistě stojí za zmínku Terence Young a jeho „Čekej do tmy“ z roku 1967. Hraje zde známá Audrey Hepburnová slepou a terorizovanou dívku.

V 70 letech některé země zažívají svobodu a jiné cenzuru. V Americe po aféře Watergate, kdy se zaměstnanci z kabinetu pro znovuzvolení prezidenta Nixna pokusily umístit odposlouchávání do demokratické budovy Watergate., se objevuje jeden z několika konspiračních Thrillerů té doby od tvůrce Alana J. Pakuly „Pohled společnosti Parallax“ /The Parallax view/ přesně rok 1974, film pojednává o vraždách podle politického přesvědčení. Ale také se točí psychologické thrillery jako Due od

---

¹⁷ BERGAN, Ronald. *Film: velký ilustrovaný průvodce*. V Praze: Slovart, 2008, 528 s. ISBN 978-807-3911-362. Str. 167

Spielberga nebo je ho thriller s hororem „Čelisti“/Jaws/, kde byl jako efekt použit animatronický žralok.

Osmdesátá léta se vyznačují podobně jako ta předešlá, jen je znám větší nárůst prodejního průmyslu a techniky a to i ve filmech, možná proto přichází i celá řada sci-fi thrillerů. Prvním, který je velmi známým sci-fi thrillerem je „Terminátor“ Jamese Camerona nebo jeho „Vetřelci“ /Aliens/ z roku 1986.

Ale nesmíme zapomenout zmínit jiný typ thrilleru, respektive směs žánrů horor s psychologickým thrillerem Phillipa Noyce „Úplně bezvětrí“ /Dead calm/ 1989 z Austrálie.

Devadesátá léta, konečně se ukončila studená válka a zavládl jakýsi klid. Také se v této době velmi rozvíjí počítače a hlavně internet. Od 60. let shledáváme opět v 90. letech konspirační thrillery jako například film Phillipa Noyce „Vysoká hra patriotů“ /Patriot games/ z roku 1992.

Besson Luc přichází v této době s futuristickým sci-fi thrillerem „Pátý element“/Cinquième élément, Le/. Ale vzniká také mnoho akčních thrillerů jako například od Douga Limana „Agent bez minulosti“/The Bourne identity/.

21. století se již nevyznačuje typy thrillerů, spíše několikanásobnými smíšeninami všeho možného. Často se opakuje pojem mysteriózní, krimi a podobně, i u snímků, které jsou například klasickým thrillerem. Vytrácí se zde znalost pojmu thriller jako takového, a proto se dopisují k žánru další typizující články, ale kdyby každý tento pojem dobře znal, věděl by, že to tyto pojmy již obsahuje samo o sobě. Tím se v této práci nechceme dotknout snímků dnešní doby, protože jsou také velkolepá, jen poukazujeme na neznalost žánru.

3. VÝZNAMNÍ TVŮRCI THRILLERU

Tvůrci thrillerových snímků jsou velmi často známí i tvorbou jiných žánrů, kterými se velmi často proslavili, my se na ně podíváme především z hlediska thrillerové tvorby. Abychom měli ucelený a chronologický pohled, představíme si je postupně podle data narození. Některé tvůrce představíme více než jiné, ale nemusí to být vždy kvůli jejich významnosti v dějinách thrilleru, může to být například způsobeno tím, že se o jejich thrillerové tvorbě mnohé nenapsalo, takovým příkladem je první dohledatelný autor thrilleru D. W. Griffith, i přesto, že je celosvětově znám, jeho thrillerové dílo je oproti ostatním bezvýznamné. Hlavní představitel thrilleru je tzv. „král napětí“ Alfred Hitchcock, který se jako jediný ve své tvorbě zaměřil pouze na tento žánr, ale i další v této kapitole se nemalým příspěvkem, třeba i jedním vyznamenali a proto je zmíníme. Více o jejich snímcích nalezneme v kapitole: Divák thrilleru.

Griffith D. W. /David Llewelyn Wark/ 1875- 1948

Jedná se o režiséra, který počátkem filmu nejvíce ovlivňoval další vývoj. Prvním snímkem byla „Dollina dobrodružství“ /Adventures of Dollie/z roku 1908. Již v těchto letech pracoval na svém vynálezu biographu. Tento režisér, ačkoli se to nikde neuvádí, podle výsledků pátrání natočil první thriller. Sedmnáctiminutový němý thriller vytvořil v roce 1912 s názvem An Unseen Enemy /Neviditelný nepřítel/. Mimo tento snímek natočil stovky krátkometrážních filmů z různých žánrů. Je považován za vynálezce filmové montáže, jako jediný se v Evropě věnoval novinkám ve filmové tvorbě a jejich shrnutí. Také uvedl, že filmový záběr je důležitější než scéna, což bylo zásadní zjištění pro tvorbu dalších děl. Upravil velikosti záběrů natáčení na celek, polocelk a extrémní detail, které se využívají v každém filmu. Kvůli těmto změnám musel dávat

větší pozor při stříhání a logickému navázání děje, proto sepsal pravidla montáže. Dokonce byl natolik tvůrčí, že kvůli jednomu snímku nechal sestrojít první jeřáb v dějinách filmu, pro natáčení ze shora. Šlo o velmi vynalézavého a umělecky nadaného tvůrce ve filmových dějinách. S nástupem zvuku se však z veleúspěšného režiséra stal staromódní a nezajímavý tvůrce.¹⁸

Murnau F. W. /Friedrich Wilhelm Plumpe/ 1888-1931

Murnau natočil několik děl v Německu, kde byl jedním ze dvou nejlepších tvůrců. Bohužel zemřel nešťastnou náhodou a zanechal nám pouze jediný, ale velmi známý thriller, míšený s hororem z roku 1922, který se jmenuje „Upír Nosferatu“ /Nosferatu, eine Symphonie des Grauens/. Jedná se o první filmové zpracování Hraběte Drákuly, za které byl žalován za porušování autorských práv, protože se inspiroval románem Brama Stokera, aniž by mohl.

Lang Fritz 1890- 1976

Lang je druhým nejvýznamnějším německým režisérem. Goebbels si přál získat Langa pro natáčení filmu pro Německo a jeho ideologii, ale Lang odchází do exilu, úspěšně se tak vyhnul tomuto úkolu, který mu byl „proti srsti“. Nejdříve šel do Francie a odtud pokračoval do USA. O opouštění Německa a Francie dokonce natočil i film. Ale ani v Americe si neužívá tvůrčí svobodu, protože nejméně u dvou snímků musí změnit svou verzi závěru na šťastný „Hollywoodský happy and“. Lang se od začátku

---

¹⁸ GRONEMEYER, Andrea. 2004

své tvorby snaží ironicky kritizovat ústavu jako soudy a jejich představitele, nepřiměřené tresty, převážně trest smrti a tzv. „vládu davu“. Vždy byl znám jako moralista, pohlížející kriticky na svět. Nejvíce se proslavil thrillerovou sérií o doktoru Mabuseovi, také thrillerem „Vrah mezi námi“ /M - Eine Stadt sucht einen Mörder/, který byl natáčen podle skutečného vraha, který zabíjel děti. Měli bychom si zmínit poslední thrillerový snímek, který již tvořil v Americe, „Žena za výlohou“/ Woman in the Window/, kde byla ztvárněna témata: „vražda, pomsta a svádění“.¹⁹

Hitchcock Alfred 1899- 1980

Největší tvůrce, inovátor a tzv. „Mistr napětí“ v jedné osobě je Hitchcock. Není překvapením, že jakmile se řekne thriller, odvětví někdo Hitchcock. A nejen jeho díla, ale i jeho tvář každý pozná, což u režisérů není obvyklé. Když pár zasvěcených zná jméno režiséra daného snímku, tak neví, jak vypadá nebo jaké další filmy tvořil. Oslavování tvůrců velmi upadá, ale jak je tedy možné, že i po tolika letech Hitchcocka každý zná? To je jednoduché, mimo to že uváděl seriál, tak kvůli slabým rozpočtům zaskakoval ve svých filmech jako herec, což se pak stalo jeho tradicí. Jeho filmy jsou, i na svou dobu, stále působivé a o co hlavně v thrilleru jde, napínání.

Tento zcela výjimečný britský režisér začal svou kariéru u filmu jako autor titulků. Záhy se však stal asistentem režie a později režisérem. Již od počátku celé řady jeho němých thrillerů je o něj zájem. Zároveň vlastním krátkým vstupem ve svém filmu dostává tvář do podvědomí publika. Jedním z takových thrillerů, kde byl poprvé krátce viděn je, „Příšerný host“/The Lodger/ z roku 1927, směsice krimi, hororu a hlavně thrilleru. První filmy vznikaly jako velmi nízkorozpočtové, to byl jeden z důvodů, proč Hitchcock cestoval z jednoho filmového studia do druhého. Nakonec našel zlatou žílu v Americe, odkud už se neodstěhoval.²⁰

---

¹⁹ BERGAN, Ronald. 2008

²⁰ C HANDLEROVÁ, Charlotte. 2009

Ze začátku období „zvuku ve filmu“, měl Hitchcock problémy, nechtěl se vzdát natáčecího způsobu těch němých, rychlých kamer a dalšího, proto například thriller „Její zpověď“/Blackmail/ 1929 natočil jako němý film a později dodal zvuk. I s problémy navázání na pohyby rtů se vyrovnal, protože herce při rozhovoru natáčel zezadu. Věděl dobře, že nesmí pokrok podceňovat, a udělal dobře. Oproti například známému D. W. Griffithovi, který zvuk odmítl a byl brzy pro publikum nezajímavý.

Některé Hitchcockovy filmy mají i absurdní, komediální podtext jako například politický thriller „Muž, který věděl příliš mnoho“ / The man who knew too much/ z roku 1934, který je o rodičích, jimž unesou dceru, aby zachovali mlčenlivost o chystaném atentátu. Neznámější scéna je z pokusu o vraždu a to při koncertu orchestru. Hitchcock také v roce 1956 točí vlastní remake tohoto thrilleru, aby ho zdokonalil.

Ve čtyřicátých letech, v době války, je pozván do USA, aby zpracoval román ve film s názvem „Mrtvá a živá“ /Rebecca/. Nyní, jak jsem již zmínila, poznává bohatství studií v Americe a nastálo se v ní usazuje. Tento snímek obsadil Britskými herci a jeho tah se mu vyplácí, okamžitě se dostává na vrcholy scény a získává Oskara za nejlepší film.²¹

Alfred Hitchcock v poválečné éře a nejen v ní byl jedním z nejznámějších režisérů. Měl dosti silné výroky proti umění a tvorbě herců, ale i proti jim samým, přesto byly jeho výroky i poznámky vtípné a často doslovně publikované, je pouhou spekulací, zda li to nebyl tah, kterým chtěl vyvolat v herci daný pocit, jako například v případě Joan Fontaineové, která hrála hlavní roli ve zmíněném filmu „Mrtvá a živá“.

Stále se pokoušel dostat film dál, vylepšit ho, jak technicky, tak obsahově či stylisticky a to ve všech snímcích. Například v politicky laděném filmu „Sabotér“ /Saboteur/ 1941 při scéně, kdy zlosyn padá ze sochy svobody a je to celé natočené jako jeden záběr, tak v „Ani stín podezření“/ Shadow of a Doubt/, kde Hitchcock točil hlavně exteriéry maloměsta. U filmu „Provaz“ 1948 vyzkoušel použít jen osmi prodloužených záběrů, aby vylepšil techniku natáčení a snímek působil, jako by byl z jediného, ale nebylo to takové vylepšení, aby ho dále používal, také se jednalo o jeho první barevný snímek.

---

²¹ C HANDLEROVÁ, Charlotte. 2009

Dalšími známými filmy jsou například „Cizinci ve vlaku“ /Strangers on a Train/ z roku 1951 s nepozorovatelným pronikáním do tajů zločinu, „Okno do dvora“ /Rear Windows/1954 v kterém Hitchcock zachycuje pohled z okna hrdiny na ostatní obyvatele domu. Je to další dobrý příběh, nebo je to předzvěst dnešní reality show či skryté kamery?²²

Od roku 1955 Alfred Hitchcock uvádí seriál „Zadáno pro Alfreda Hitchcocka“ /Alfred Hitchcock Presents/, který také občas režíroval. Tyto díly seriálu točil, protože působil ve společnosti MCA, která produkovala seriály. A mezi diváky dosáhly díly tohoto seriálu nevídaných výšin. Později se několikrát vrátil k pokračování.

Roku 1958 Hitchcock přichází s thrillerem „Závrat“ /Vertigo/ v tomto snímku musí divák Hitchcockovu tvorbu znát, aby pochopil a ocenil toto dílo. Nejspíše proto nejdříve film propadl. „Závrat“ je rovněž uznávána za své novátorské využívání kamerových technik, jako například nájezdy vpřed a kamerovou jízdou zpátky k zintenzivnění atmosféry napětí.²³

Jeden z nejlepších thrillerů na světě je z roku 1959 „Na sever severozápadní linkou“ /North by Northwest/, komediální thriller, ve kterém zkouší práškovací letadlo zabít hlavního hrdinu. Hitchcock velmi často kvůli nedostatku kostýmů ve studiu vyrazil s herci na nákupy a kupoval ty nejdražší šaty, například pro Evu Marii Saintovou, a také herce hlídal, aby se i mimo záběr chovali jako jejich postavy proto také Saintové o pauze přelil kávu z kelímku do porcelánového hrníčku s talířkem. Vše dělal v zájmu vžití se do role.

Ve světoznámém snímku „Psycho“ /Psycho/ z roku 1960, pravděpodobně ztvárnil život wisconsinského sériového vraha Eda Gein. Tento film natočil jako černobílý thriller, prý neměl rád pohled na krev a chtěl se tomu vyhnout, ale je zde také fakt, že byl za tzv. béčkový“ rozpočet, přese vše je to jeden z jeho nejlepších thrillerů, je to opravdový mistr tohoto žánru, sám o sobě řekl: „Jsem režisér určitého typu. Kdybych točil popelku, diváci by okamžitě hledali v kočáře mrtvolu. „ Alfred Hitchcock 1965.²⁴

---

²² D'AGOSTINI, Paolo. 2009.

²³ BERGAN, Ronald. *Film: velký ilustrovaný průvodce*. V Praze: Slovart, 2008, 528 s. ISBN 978-807-3911-362. Str. 444

²⁴ BERGAN, Ronald. *Film: velký ilustrovaný průvodce*. V Praze: Slovart, 2008, 528 s. ISBN 978-807-3911-362. Str. 306

Jeho vždy upravený vzhled, filmové zpracování, angažovanost, psychologická propracovanost klasických znaků thrilleru a využívání zvláštních efektů filmu k naladění napjaté atmosféry se stal jakýmsi vzorem tohoto žánru, ovlivnil celý jeho další vývoj.

Reed Carol 1906- 1976

Považovaný za tvůrce thrillerů, protože ztvárnil čtyři, které rozhodně stojí za zmínku. Tento britský režisér natočil film „Štvanec“/Odd man out/, kde po celou dobu filmu Reed stále udržuje diváka v napětí. „Padlý idol“/The Allen idol/ thriller spojený s dramatem, „Muž mezi dvěma světy“ /The man between/, který byl pokusem o navrácení k thrilleru z dřívější doby. V neposlední řadě, jak napsal Bergan: „Celkové vyznění Třetího muže, jednoho z nejpůsobivějších britských thrillerů, je ovlivněno německým expresionismem, italským neorealismem a dílem Orsona Wellese. Ten se ve filmu objevuje asi na 20 minut, jeho nezapomenutelná přítomnost prostupuje celým snímkem.“²⁵

Clouzot Henri- Georges 1907- 1977

S největší pravděpodobností mělo jeho chatrné zdraví vliv na jeho tvorbu. Snímky jsou většinou sarkastické, pochmurné thrillery. Natočil pouhých 11 filmů, ale v historii filmu jde o velkého tvůrce. Nejznámější thrillery jsou „Havran“ /Le Corbeau/z roku 1943, kvůli tomuto snímku měl Clouzot zákaz točení filmů za doby

---

²⁵ BERGAN, Ronald. *Film: velký ilustrovaný průvodce*. V Praze: Slovart, 2008, 528 s. ISBN 978-807-3911-362. Str. 433

okupace. Dalšími thrillery jsou „Nábřeží zlatníků“ / Quai des Orfèvres/ 1947, „Mzda strachu“ /Le Salaire de la peur/ 1951 a „Dábelské ženy“ /Les Diaboliques/1955, které mnohé režiséry inspirovaly.²⁶

Welles Orson 1915- 1985

Známý jako úspěšný herec, který ztvárnil mnoho postav a později jako režisér, který se svého hereckého umu nevzdává, protože většinou ve všech snímcích, které režíruje, také sám vystupuje. Moc je ve všech jeho dílech hnacím motorem. A to i například v thrilleru „Pan Arkadin- důvěrná zpráva“ /Mr. Arkadin/ o milionáři. „Dáma ze šanghaje“ /The lady from Shanghai/ je také mocenská zpověď, ale spíše jde o boj o moc. I když měl být jen hercem, díky snaze jeho přátel, kteří ho ve studiu podpořili, se stal režisérem. V jednom momentě své kariéry se setkává s problémy mezi jím a magnáty, ale vyřešil vše osamostatněním a odkostěním se.²⁷

Schlesinger John 1926

Schlesinger se upsal do významných tvůrců thrilleru především svým „Maratóncem“ /Marathon man/, který vzbudil vlnu zájmu o další filmové thrillerové zpracování od něho samého. Jde o výjimečného režiséra, který by byl jistě novým Hitchcockem, kdyby to byl jeho sen. Do snímku obsadil mladého Dustina Hoffmana a odráží se v něm režisérovo cestování mezi Amerikou a Británií.

---

²⁶ THOMPSON, Kristin a David BORDWELL. 2011

²⁷ BERGAN, Ronald. 2008

Kubrick Stanley 1928- 1999

„Zabíjení“ /The killing/ a „Osvícení“ /The shining/ jsou filmové žánry thriller, avšak Kubrick se na žádný konkrétní žánr nezaměřoval. Jeho film byl jím pečlivě vybrán a s náležitou propracovaností a kontrolou zpracován. Pravděpodobně bychom mohli říci, že se řídil pořekadlem: „Dvakrát měř a jednou řež.“ Už jenom čekání na další jeho snímek je plný napětí, protože sám režisér je dosti uzavřený a tajemný, ale uměl vyzrát nad jakoukoli technikou a problémem při natáčení.²⁸

Roeg Nicolas 1928-

Další britský režisér. Původně Roeg pracoval jako kameraman asi 10 let. Často se stává ve světě filmu, že se někdo snaží změnit svou profesi, ale ne vždy úspěšně, ale proč by se to nemohlo podařit, když se to podařilo kdysi a to navíc největšímu „pánu thrilleru“ Alfredu Hitchcockovi? Ani v tomto případě nešlo o propadák. Ze začátku si Roeg nebyl jistý a tak ke svému prvnímu filmu požádá Donalda Cammelliho o spolurežirování a to u thrilleru „Představení“ s Mickem Jaggerem. Vzhledem k nadměrnému násilí a sexu byl snímek puštěn do kin až po dvou letech od natočení. Dalším jeho známým thrillerem je „Teď se nedívej“ s nadpřirozenými jevy.²⁹

---

²⁸ D'AGOSTINI, Paolo. 2009

²⁹ BERGAN, Ronald. 2008

Chabrol Cloude 1930-2010

Francouzský režisér, který se mimo komedie velmi zabývá ztvárněním smilstva, a tím vyvolaným vražděním, velkou inspirací je pro něho Hitchcockova tvorba. Film „Nevěrná žena“ /*La femme infidèle*/ z roku 1969, „Bestie musí zemřít“ /*Que la bete meure*/ ze stejného roku, „Řezník“ /*Le boucher*/ z roku 1970. Jsou to thrillery, které natočil a velmi často se v jeho filmech objevují absurdní večere doma nebo ve společnosti. Jak sám řekl o režírování: „Režisérem se člověk stává v té chvíli, kdy získá peníze na svůj první film“.³⁰

Costa-Gavras /Konstantinos/1933-

Opět francouzský režisér, zaměřený ve své tvorbě na politické thrillery. Snaží se o osvětu skrze zábavné a zajímavé filmy. Prvním thrillerem a zároveň prvním celovečerním filmem je „Zločin v expresu“ /*Compartiment tueurs*/ z roku 1965, který diváka úplně zhypnotizoval. Nejnavštěvovanějším politickým thrillerem tehdejší doby /1969/ se však stal „Z“. Další thrillery také sám produkoval, aby se mohl věnovat pouze svému tématu politiky. „Doznání“ /*L'Aveu*/ 1970, „Stav obležení“/*État de siège*/ a „Nezvěstný“ /*Missing*/ jsou úspěšným důkazem o jeho smyslu a cílech.³¹

---

³⁰ THOMPSON, Kristin a David BORDWELL. *Dějiny filmu: přehled světové kinematografie*. 2., opr. vyd. Překlad Helena Bendová. Praha: Akademie múzických umění, 2011, 827 s. ISBN 978-80-7331-207-7 (Váz.). str.461

³¹ BERGAN, Ronald. 2008

Polanski Roman 1933-

Velmi známý polský režisér, který přichází o rodiče v koncentračním táboře, stejně jako mnoho dalších, je ve své tvorbě ovlivněn touto dobou. Jeho ponurý pohled na svět, násilí a sexuální téma, je typickým znakem jeho filmů. V jednom roce 1965 přichází snímky „Hnus“ a „Slepá ulička“, v kterých se ženské role naprosto odlišují, v prvním je hlavní postava stydlivá a muži ji děsí a v druhém je naopak žena, která si je díky své kráse vědoma své moci. Oba filmy mají však něco společného, co Polanski chtěl zachytit a to andělská krása hrdinek. Významným filmem v žánru thriller je „Rosemary má dítě“ z roku 1969, kvůli kterému se hlavní představitelé nějakou dobu schovávali, aby je nenapadli stejní násilníci jako Polanskiho ženu a přátele, někteří obdrželi výhružné dopisy. Ve filmu se prý až příliš odhaloval tajný svět satanistů, kteří byli tehdy všude. Známý thriller je také „Čínská čtvrt“ /China Down/ z roku 1974, kde se opět nachází krásná hrdinka, která je tentokrát se svou dcerou v ohrožení od těch nejbližších. Film byl nominován na několik cen³²

Scott Ridley 1937-

Velmi známý režisér, i pro svou stoupající, klesající a zase stoupající kariéru. Buď nahoře na vrcholku, nebo „na dně“. Futuristické thrillery jako „Vetřelec“ /Alien/ a „Blade runner“ ho přivedly do výšin. I když Blade runner nebyl tematicky dokonalý a opět to byl jeden ze snímků, který v kinech propadl, ale dokázal se prorazit díky skvělé práci se záběry režiséra Scotta. Je pravděpodobné, že se při tvorbě velkoměsta inspiroval ve snímku Metropolis od Fritze Langa. Tento snímek se po zkrácení vrátil do kin po 9 letech. Úspěch tomuto režisérovi přinesl druhý díl úspěšného Dr. Lectera „Hannibal“. Další thrillery jeho tvorby jsou spíše zanedbatelné, jako například „Černý

---

³² BAŦKIEWICZ, Andrzej. 2008

děšť“ /Black rain/, „Ten, kdo mě hlídá“ /Someone who watt over me/ a „Švindlíři“ /Matchstick men/.

Coppola Francis Ford 1939-

Tento režisér se sice nejvíce neproslavil thrillerem, ale je s ním úzce spjat snímkem „Rozhovor“ /The Conversation/. Coppolova tvorba je velmi širokospektrální a to jak žánrově, tak tematicky. Některé z jeho snímků byly vyloženy propadáký s mnoha slabými chvílemi, ale v jeho tvorbě se pak naopak objevují opravdová díla. Nervy mu drásaly také špatné kritiky, se kterými se musel srovnat, tvrdil, že už ho netrápí, ale to nejspíše jen navenek. Coppolova tvorba je typická směsí tří prvků: „Voda (řeka, potok, jezero, moře, studna, déšť a slzy), peníze a čas. Všechny nezadržitelně plynou nebo se vypařují už nejsou tím, čím byly před chvílí. Jsou sice pomíjivé živly, ale záludně nebezpečné, jež mohou přivodit zkázu a zavinit smrt. Tyto motivy se u Coppoly objevují velmi často, neboť jeho filmy jsou prosyceny násilím, nezdědká zbrocené krví.“³³ Tento režisér byl hnán kupředu svou touhou a pílí, ale kvůli tomu se také často dostal na pokraje svých sil, psychiky a financí.

De Palma Brian 1940-

Režisér, který je znám svou krvežíznivostí, je brán jako tvůrce gangsterek, thrillerů a akčních filmů. V počátcích své tvorby byl považován za tzv. „imitátora Hitchcocka“, ale brzy se přezdívky zbavuje. „Filmy: Sestry, Carrie, Posedlost, Oblečen

---

³³ FIKEJZ, Miloš. *Francis Coppola*. 1. vyd. Praha: čs. filmový ústav, 1988. Str. 8-10

na zabíjení, Výstřel/Výbuch, Dvojník v sobě vesměs mají aspekty snímků Psycho, Vertigo/ Závrať, Okno do dvora Alfreda Hitchcocka: dívky ve sprše, voyeurističtí zabijáci, sexuální posedlosti a ženy v nebezpečí.“³⁴ Poslední poznámku autora bychom mohli považovat za irelevantní, protože dívka v nesnázích je způsob psychologických thrillerů.

Martin Scorsese 1942-

Scorseseova tvorba je z většiny poznamenána jeho dětstvím v „Malé Itálii“. Velmi často se v nich vyskytují outsideři. Gangsterky a thrillery, které překypují násilím, zklamaný životem Scorsese poznamenává: „Nic jako zbytečné násilí neexistuje. To je realita, reálný život, má to cosi společného se stavem lidí. Když jsem byl velmi mladý, byl jsem ovlivněn křesťanstvím a katolictvím. V té době má v sobě člověk nevinnost, učení Krista. Hluboko v duši si chcete myslet, že lidé jsou dobří- ale realita to vyvrací.“³⁵ Jeho významná thrillerová díla jsou „Mafiáni“ /Goodfellas/ a „Taxikář“ /Taxi driver/. „Skrytá identita“ /The departed/ a Mys hrůzy /Cape fear/.

Demme Jonathan 1944-

U tohoto režiséra stačí říct jediné a každý pochopí, proč se jedná o velkého tvůrce thrilleru: „Mlčení Jehňátek“ /The silence of the lambs/ 1991. Kriminální thriller kde hrají hvězdy jako Anthony Hopkins, který za roli Dr. Lectra

---

³⁴ BERGAN, Ronald. *Film: velký ilustrovaný průvodce*. V Praze: Slovart, 2008528 s. ISBN 978-807-3911-362. Str. 284

³⁵ BERGAN, Ronald. *Film: velký ilustrovaný průvodce*. V Praze: Slovart, 2008528 s. ISBN 978-807-3911-362. Str. 361

získala Oscara, Jodie Fosterová, Scott Glenn, Ted Levine. Demme získal za tento snímek Oscary snad úplně za vše. Což se nestává velmi často. Přímo režisér získal ocenění za nejlepší film.³⁶

Hanson Curtis 1945-

Curtis, který se původně živil jako filmový kritik, začal s natáčením filmů a to převážně žánr thriller. Známé snímky jsou třeba „Špatný vliv“/Bad influence/, „Ruka na kolébce“ /The Hand That Rocks the Cradle / a „Divoká řeka“ /The river wild/. Velmi prorazil, i díky hvězdnému obsazení a také snímku „L. A. přísně tajné“/L. A. confidential/.

Spielberg Steven 1946-

Jeden z nejznámějších režisérů současnosti je právě Spielberg. Jeho smysl pro dramatičnost a napětí ho dostali na vrchol. Méně známý snímek „Duel“ psychologický thriller, byl předzvěstí jeho velikosti. Byl v nich náznak Hitchcockova vlivu. Avšak až filmy „Čelisti“ /Jaws/ a „Jurský park“ /Jurassic park/ ukázaly, že je v něm talent. Lidé v obou snímcích mohli vidět, to co ještě neviděli, takové propracované detaily a novou techniku. „Minority Report“ byl obdobně fascinujícím sci-fi thrillerem z roku 2002, kde však závěrečnou část filmu diváci považovali za zklamání.³⁷

---

³⁶ D'AGOSTINI, Paolo. 2009

³⁷ *Žánr ve filmu: [sborník příspěvků z VI. česko-slovenské filmologické konference konané v Olomouci 14.-16.11.2002].* 2004

Woo John 1946-

Hongkongský režisér ve svých filmech, které jsou velmi vyspělé, vymýšlí všemožné záběry, pro dokonalost užívá i jeřáby. Jeho smysl a cit při natáčení je dokonalý. Proto se dostal do Ameriky, a také díky herci Jean- Clode Van Dammovi, který s ním jednou natáčel a podpořil ho pak v Americe. Díky tomu se Woo dostává do studií s mnohem většími možnostmi a přichází se svým největším dílem „Tvář v tvář“ /Off face/. Málo kdo by věřil, že jde o dílo Hongkongského režiséra. Ale již svým filmem, ze začátku tvorby, „Lepší zítřek“ /Ying hung boon sik/ vnesl nový žánr tzv. „hrdinské krveprolití“. Jeho filmy nikdy nepostrádají akci a z větší části nejsou ani reálné. Také se proslavil svými střilečkami dvou pistolí a zpomalené vracení děje, což se od něho v Hollywoodu velmi kopírovalo. Až virtuózní střilečka byla například ve filmu „Killer“ /Die XEU slang xiong/ a „Hard boiler“ /Lashou shentant/. Také točil druhé pokračování úspěšného akčního thrilleru s Tomem Cruisem „Mission: Impossible“.³⁸

Noyce Phillip 1950-

Australan, který natočil s Nicol Kidmenovou film „Úplné bezvětrí“ /Dead calm/, mísící se thriller a horor z roku 1989. Tři roky na to přináší další thrillerový snímek, tentokrát akční „Vysoká hra patriotů“ /Patriot games/ s Harrisonem Fordem, tentokrát již z Ameriky, kam se nechal zlákat. Stejně jako jeho film „Jasně nebezpečí“ /Clear and present danger/ z roku 1994 také s Fordem.

---

³⁸ BERGAN, Ronald. 2008

Cameron Jamese 1954-

Kanaďan, který v roce 1984 ukázal divákům film, mohli bychom říci první díl, „Terminátor“, sci-fi thriller do kterého obsadil Arnolda Schwarzeneggera, což byl skvělý tah, protože dokázal roli pozvednout. Dalším sci-fi thrillerem jsou „Vetřelci“ /Aliens/ roku 1986, který ho vynesl na vrchol, stejně jako zmíněný „Terminátor“. V roce 1989 přichází se snímkem „Propast“ /The Abyss/ a poslední jeho thriller zmíníme: „Pravdivé lži“ /True lies/ z roku 1994, kam opět obsazuje Arnolda Schwarzeneggera, ale není to již velikost snímku, jakou bychom od něho očekávali. Je vidět podle stylu natáčení, že byl pod příliš velkým tlakem, po kterém si musel dát pauzu od všeho.

Besson Luc 1959-

Toho francouzského režiséra představíme především s jeho speciálním snímkem „Pátý element“ /Le Cinquième élément/, což je futuristický thriller, navíc výborně obsazený. Původně se však proslavil díky tomu, že podporoval hnutí „styl nad obsah“ a to například ve snímku života z metra „Podzemka“ /Subway/. Akční thriller poctil ve svém snímku „Brutální Nikita“ v roce 1990, který byl dále rozpracováván různými režiséry.³⁹

---

³⁹ THOMPSON, Kristin a David BORDWELL. 2011

Fincher David 1962-

Jeden z velkých tvůrců thrillerů, ve kterých se většinou nachází sériový vrah a hromada morbidního násilí, je Fincher. „Sedm“/Seven/ byl thriller velmi dobře obsazen, navíc byli herci rozdílní, což vyžadoval scénář. Bradem Pittem a Morganem Freemanem ztvárnili pátrající detektivy opravdu bravurně. Poté se Fincher objevuje se snímkem „Klub rváčů“/Fight club/ opět s Bradem Pittem, který velmi úspěšně pojal, ale Amerika ho v té době, pod vlnou „proti násilí ve filmu“, nepřijímá. Přichází s dalším thrillerem „Úkryt“ /Panic room/, který postrádá sériového vraha, ale je zde plno napětí při řešení složité situace Jodie Fosterové. Poté se opět vrací k sériovým vrahům ve snímku „Zodiac“.

Tarantino Quentin 1963-

Režisér, který je znám rolemi ve svých filmech podobně jako Hitchcock, který ho velmi ovlivnil. K jeho tvorbě, především o násilí, ho přivedla jeho původní práce a to ve videopůjčovně „béčkových“ filmů. Tyto filmy ho také provází jeho tvorbou. Například ve dvou dílech Kill Bill 1,2 o pomstě bývalému milenci, toto ovlivnění je zřejmé. „Gauneři“/Reservoir dogs/ i „Pulp Fiction: Historky z podsvětí“ /Pulp fiction/ jsou inspirovány z gangsterských „béčkových“ filmů. Film Gauneři byl začátkem jeho tvorby a známých filmů, je zde vidět začátek jeho prvků, které dokonale rozvedl až v dalších filmech. Představování každého zloděje šperků bylo jedním z nich. Všechny tyto snímky spojuje nepodařený čin zločince, dalším společným znakem je právoplatná odměna nebo trest, i když v prvním případě je to většinou podáno náhodně, příkladem je v „Pulp fiction/ návrat Bruce Willise, který nachází nájemného vraha zrovna na

záchodě, v neposlední řadě je ve všech snímcích alespoň slabý záblesk morálky a nadějí.⁴⁰

Amenábar Alejandro 1972-

Španělský skladatel a scénárista se dostává na poli režiséra. Ve své tvorbě se zaměřuje na horory, thrillery a psychologická dramata. Jeho první film je thriller „Diplomová práce“/Tesis/, kdy mu je 24 let, druhým filmem, významným dílem s Penélope Cruz „Otevři oči“ /Ambre los ojos/ se mu otevírají dveře mezi slavné filmaře. Prolíná zde thriller se science fiction a romancí, což mimo Španělsko není běžné. Další slavný film tohoto tvůrce je „Hlas moře“ /Mar adentro/ z roku 2004. A také zmiňme významný Amenábarův film, zároveň první v angličtině nesoucí název „Ti druzí“ /The others/ obsazuje Nicole Kidmenovou.

---

⁴⁰ *Quentin Tarantino*. Editor Richard Greene, K Mohammad. 2009

4. DIVÁK THRILLERU

V počátcích filmů se tvůrci domnívali, že půjde jen o krátkodobé pohlouznění, mezi nimi byli i například bratři Lumiérové, a proto své tajemství po jisté době prodali. Samozřejmě to bylo také způsobeno tím, že již nemohli pokrýt trh, který se nabízel, ale to je jiná záležitost. Film začal opravdu diváky nudit, ale to bylo způsobeno tím, že dlouho nepřicházelo nic nového. To se však změnilo, s nástupem delších a propracovanějších snímků, nových žánrů, se z filmu stal i druh umění. Umění, které pokrývá všechny možné, známé i neznámé žánry. V kinematografii si každý najde svůj šálek čaje. Tvůrci musí počítat s tím, že nenadchnou všechny, ale přesto se snaží přilákat většinu. Co je pro lidi zajímavé téma? Samozřejmě to, co je pobaví a rozesměje, tudíž komedie, ty se divákům dále dělí, protože ani v legraci se nemůže jednat o jediný druh. Divák je různorodý, ale i různě naladěný, jiná věková kategorie, pohlaví, a tak dále.

To stejné platí i pro westerny, dokumenty, sci-fi, horory a nevyjímaje thrillery. Každý z těchto žánrů má svá specifika, ale i své dělení, když se například smísí základní znaky jednoho žánru s jiným, a právě to může rozhodnout o sledovanosti. Čím detailnější přiblížení snímku, tím lépe pro diváka, má totiž představu, na co se jde dívat, a to jak do kina, tak doma u televize.

Diváci se kromě zábavy rádi bojí, a to je všeobecně známo. Horory a thrillery jsou jedním z nejnavštěvovanějších a nejsledovanějších žánrů filmu. Divák je jako na trní a chce vidět víc, cítit strach, napětí a nástup adrenalinu. Především jde o adrenalin, který nám v takových situacích stoupá, a který má lidstvo dnešní doby v oblibě. Lidé, kteří se v běžných dnech se strachem moc nesetkají, mají větší tendenci ho vyhledat, ať je to pasivně, u filmu nebo aktivně, například u sportu.

Tím vším se také dostáváme k mnohaletému problému, k rozlišení diváků napětí a diváků děsu. Tímto rozčleněním, to nezní jako problém, něco těžkého. Naopak by se to dalo snadno rozlišit, ale když řekneme, rozčlenění na diváky hororu a thrilleru, tak je to složitější. Přitom jde o stejné přirovnání, ale to málokdo ví. Protože se postupem času

stalo, že oba žánry nacházíme ve většině snímků pohromadě. Divák je zmatený a neví, na co se rád dívá. Základní pravidla žánrů se tím ztrácejí, například, že v thrilleru, který má znaky realitu a napětí, nemají v něm být nadpřirozené jevy, ale přesto snímek je s nadpřirozenými jevy a také velmi napínavý, má být označen i jako thriller? V této kapitole nalezneme konkrétní příklady takovýchto filmů a dalších, které se zásadním způsobem, zpracováním, novátorstvím, technikou, pohoršením a tak dále, dostaly mezi hodnotné a nedílné součásti historie thrilleru a filmu vůbec. Každý čtenář si poté může utvořit na věc svou teorii. Je thriller hodnotným žánrem?

4. 1 Počátky thrillerových snímků

Abychom začali s thrillerem od začátku, zmíníme dílo D. W. Griffitha, natočil první zmíněný sedmnácti minutový němý thriller, v roce 1912 s názvem „An Unseen Enemy“. Napínavý snímek, kde je neviditelný nepřítel. Jedná se o vyloupení trezoru vedle v místnosti od dvou hlavních hrdinek. Ony se snaží zavolat pomoc, ale najednou se v díře ve zdi vynoří ruka s pistolí. Pro diváka se nejedná o neviditelného nepřitele, ale vidí, že jde o služebnou, která zahlédla, jak jejich otec do trezoru vkládá velký obnos peněz a rozhodla se je okrást. Mezi tím, co její kumpán dobývá trezor, ohrožuje mladé dívky. Když to zahlídne zvenku mládenec, vlezte k dívkám oknem a pomůže jim vylézt. Mezitím dorazí jejich otec i s pomocníky a zadrží zloděje. V tomto snímku divák postřehne i jistou komičnost, ale v rozhodujících chvílích je najatý, jestli dívky opravdu nezemřou. Ale nic se jim nestane, dokonce to celé v realitě dopadlo tak, že jedna z dívek, která ve snímku hrála, Lillian Gish se dožila sta let.⁴¹

---

⁴¹An Unseen Enemy (1912): režie: David Wark Griffith - hrají: Lillian Gish, Dorothy Gish, Elmer Booth.: *Filmy, seriály, herci, recenze filmů* [online]. © Filmová databáze, 2003-2012 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/film/30526-an-unseen-enemy.html>

F. W. Murnau německý režisér a jeho „Upír Nosferatu“ /Nosferatu, eine Symphonie des Grauens/ z roku 1922 je známým snímkem, pro své prvenství. Byl jeden z mnoha filmů s nadpřirozenými bytostmi, ale byla to naprostá premiéra Drákuly a odstartoval jeho dlouhou světovou tvorbu. Proč však diváka zajímá lidská pijavice? S největší pravděpodobností, zde jde o napětí, že se Drákula musí dostat tak blízko, aby mohl vysát krev, až to vyvolá divákovi husí kůži. Ze snímků režiséra Murnaua, to byl také ten nejděsivější a nejnapínavější. Většina lidí by film pojala jako horor, ale jedná se o směs hororu s thrillerem, protože zde můžeme vidět nadpřirozené jevy a napětí, přesně, jak jsme se již dočetli. Murnau zaujal diváka díky gotické atmosféře a natáčení exteriérů za použití zvláštních osvětlení, které se užívá v malířství. Světla vytvářela kontrast mezi tmavými a světlými částmi zobrazení, mezi přirozeným světem a nadpřirozenem. Murnau také úžil ke zvláštním efektům negativ a zrychlování obrazů. Což diváky překvapilo.⁴²

Doktor Mabuse / Dr. Mabuse, der Spieler - Ein Bild der Zeit/ je snímek od dalšího slavného německého režiséra Fritze Langa. Byl natočen roku 1922 jako směsice několika žánrů, hororu, krimi, thrilleru a dalších. „Využívá expresionistický styl k satirickému pohledu na dekadenci moderní německé společnosti: postavy pravidelně navštěvují hráčská doupatka v nočních klubech s expresionistickými dekoracemi a jeden pár žije v přepychovém domě vyzdobeném ve stejném stylu.“⁴³ Tento snímek byl sestříhán pro sovětskou distribuci Sergejem Ejzenštejnem, který je ve filmové historii důležitou postavou, avšak pro milovníky thrilleru zasáhl tento žánr pouze tímto.

Tato raná léta thrilleru jsou pro diváka atraktivní, vzniká stále něco nového a ještě napínavějšího. Je zde obrovský prostor a potenciál najít to, co divák chce. A to je stále víc. Ale samozřejmě většina filmů má svou inspiraci, jako film z roku 1924, který natočil režisér Paul Leni, další výborný režisér Německa, s názvem „Kabinet voskových figurín“ /Das Wachsfigurenkabinett/ o básníkovi, který v tomto domě, za podpory postav jako Ivan Hrozný, Jack Rozparovač a bagdáský kalifa, plní svou fantazii a papír

---

⁴² BERGAN, Ronald. 2008 Str. 400

⁴³ THOMPSON, Kristin a David BORDWELL. *Dějiny filmu: přehled světové kinematografie*. 2., opr. vyd. Překlad Helena Bendová. Praha: Akademie múzických umění, 2011, 827 s. ISBN 978-80-7331-207-7 (Váz.). Str. 117

příběhy. Tento snímek je jeden z těch, který napodoboval Dr Caligariho, a je také jeden, který opravdu stojí za zmínku v historii thrilleru.

Alfred Hitchcock, nejdůležitější a největší tvůrce thrillerů, kterým je i v dnešní době, natočil svůj první podstatný snímek, nesoucí název „Příšerný host“ /The lodger/ natáčený ve Velké Británii roku 1927. Toto dílo vzniklo spojením thrilleru a hororu, což je u režiséra Hitchcocka typické. Stejně tak je v něm další typický znak tohoto tvůrce. V tomto filmu poprvé, ale rozhodně ne naposledy, ztvárnil ženu v nebezpečí. Zachytil příběh o hostu v domě, který je nejspíš Jack rozparovač. Jak se lidé mají zachovat? Všichni se proti němu otočí, snaží se ho dopadnout, i když tvrdí, že je nevinný. V poslední minutě ho zachraňuje fakt, že přijde zpráva o dopadení pravého zabijáka, tento zvrát, na poslední chvíli, má režisér také ve více snímcích. Tento film má ještě jednu specifiku Hitchcocka, kterou bychom měli znát. Hitchcock zde poprvé vystupuje, a to hned dvakrát. Bylo to kvůli tomu, že mu onemocněli dva herci, ale stalo se to tradicí, která diváky nadchla. Hitchcock si přál natočit jiný závěr, ale tak jako tak, mu oznámili, že tento snímek nikde neuvedou. Prý by se neuchytil, dokonce se uvažovalo, že to natočí znovu někdo jiný. Naštěstí pro nás se investoři rozhodli, že nějaké peníze chtějí zpět a tak ho pustili veřejnosti. Bylo pro ně velkým překvapením, že byl snímek tak kladně brán, ale jak bylo již uvedeno, je mnoho atributů diváka, aby snímek přijal.⁴⁴

Alfred Hitchcock byl již v poválečné éře jedním z nejznámějších režisérů, a to nejen svou tvorbou, ale měl i dosti silné výtky, proti umění herců. Přesto byly jeho výroky i poznámky vtípné, často doslovně publikované. Tohoto režiséra znal každý pod přezdívkou „mistr napětí“ a tentokrát kvůli jeho filmům, to bylo přesně to, k čemu směřoval, a o co se mu jednalo. Technické novinky přijímal s otevřenou náručí a často i sám přišel s nějakou, protože neměl nikdy na film dostatečné prostředky. Avšak ze začátku období zvuku ve filmu, měl Hitchcock problémy. Nechtěl se vzdát natáčecího způsobu němých filmů, ale velmi ho zajímal, a to i v době před jeho příchodem, hudební doprovod filmu. A proto s thrillerem „Její zpověď“ / Blackmail/ 1929, přišel s tím, že ho natočil jako němý film a později dodal zvuk. I s problémy navázání na

---

⁴⁴ CHANDLEROVÁ, Charlotte. 2009. Str. 62-64

pohyby rtů se vyrovnal snadno, protože herce při rozhovoru natáčel zezadu. Byl velmi vynalézavý, odmítal i použití více kamer. Jde o klasický thrillerový příběh, o dívce, v nesnázích, která v sebeobraně ubodá muže, naštěstí vše vyšetřuje její přítel policista, anebo nejde o štěstí?

Evropští režiséři, jak se ukazuje, mají mnohem sledovanější a významnější tvorbu, než jiní. I když jsou i světlé výjimky, ale těmi se nyní zabývat nebudeme, raději se vrátíme k filmu „Vrah mezi námi“ /M - Eine Stadt sucht einen Mörder/ od zmíněného Fritze Langa, thriller z Německa 1931. Fritz natáčí o vraždách dětí, které zasáhnou i otrlého diváka, kde nátlak policie na vyjasnění případu, dojde tak daleko, že vraha předává spravedlnosti samo podsvětí. Langův první zvukový film, také proto se velmi soustředil na dialogy a zvukové efekty. Používal způsob zvukových efektů, jako nikdo před ním, navíc se tento styl začal užívat v moderních filmech. Jedná se o zvuk přecházející z jednoho do druhého záběru.⁴⁵

Produktivní a úspěšný režisér Fritz Lang, přichází s dalším dílem Dr. Mabuseho, „Závět doktora Mabuse“ / Testament des Dr. Mabuse/ z roku 1933. Jedná se opět o směs hororu s thrillerem, která se stala pro diváky natolik zajímavá a lákavá, že už předem byl znám jasný úspěch. Pokračování natočené ještě před odchodem Langa z Německa vyvolalo již v té době mezi diváky první vlnu zájmu, a to o další příběh Doktora, s kterým Lang přichází až roku 1960.

4. 2 Čtyřicátá a padesátá léta thrilleru

Ale ani tato léta nejsou pro thriller nepřínosná a zrodilo se několik opravdových děl. Alfred Hitchcock odchází do Ameriky a vytváří jeden film za druhým. Například známý film „Mrtvá a živá“ Rebecca/. Hospodyně ve snímku je zapřísáhlá zastánkyně

---

⁴⁵ THOMPSON, Kristin a David BORDWELL. 2011. Str. 209

bývalé manželky Rebeky, která zemřela na moři. Jak se s ní novomanželka vyrovná? Tento snímek získal Oscara za nejlepší film, protože zde divák, může shlédnout rychlý spád. Od nevinného, jasně romantického, začátku, po zuřivý boj v závěru filmu. Další Hitchcockův snímek je z roku 1942 „Sabotér“ /Saboteur/, hlavní hrdina musí vysvětlovat zločin, ale komu dřív, když po něm jde jak policie, tak gangsteři? Co když je v tom však nevinně? V tomto politickém thrilleru bychom nejspíše našli podobnost v jeho snímku z roku 1927 „Příšerný host“, kde hlavní postavu také všichni chytají. A vzápětí film „Ani stín podezření“ /Shadow of a Doubt/ z roku 1943. V některých filmech má Hitchcock nástin komična a absurditu, jedním z takových snímků je tento o muži, který škrcením zabíjí ženy. Při jeho návštěvě rodiny se to dozvídá jeho sestřenka. A začíná opravdová honička kočky na myš, ale kdo je kočka a kdo je myš? Díky natáčení exteriérů se povedlo Hitchcockovi docílit působení maloměsta, versus, úplnému opaku, v podobě vraha z velkoměsta, což je klasické utopistické vyobrazení.⁴⁶

Tyto roky jsou pro Evropu, převážně pro tvůrce, těžká, dokazuje to například „Havran“ /Le Corbeau/ od Henri- Georges Clouzota. Dramatický thriller z Francie z roku 1943. Kvůli tomuto snímku má Clouzot zákaz točení filmů, po dobu okupace. Jde o druhý film, na který si režisér napsal i sám scénář, oba jeho snímky jsou velmi kvalitními thriller, bohužel to smíme ocenit až nyní. V „Havranovi“ se jednalo se o působení na lidi maloměsta, v podobě anonymních dopisů. Tím druhým je film z roku 1947 „Nábřeží zlatníků“ /Quai des Orfèvres/.

Hitchcock si přál vylepšit techniku natáčení a proto ve snímku „Provaz“ /Rope/ 1948 vyzkoušel použít jen osmi prodloužených záběrů. Jde o Hitchcockův první barevný film, také je zajímavé, že i přes narážky na homosexualitu nebyl film Haysovým zákonem zakázán. Byl snad jediný, kdo si těchto náznaků nevšiml, v této době bylo toto téma naprosto nepřijatelné, ale každý si přál spolupracovat s Hitchcockem a nezáleželo na tématu. Film je o jakém si ovlivňování, i když nemířeném, protože si žáci vyložili špatně profesorova slova, vedlo je tok uškrcení

---

⁴⁶ CHANDLEROVÁ, Charlotte. 2009. Str. 125-132, 141-144, 145-149.

jejich přítele. Groteskní situace ve snímku nastává, když všichni popíjí koktejl nad schovanou mrtvolou.⁴⁷

V poválečné éře vznikají filmy zasažené událostmi a poznamenané německým expresionismem. Roku 1949 „Třetí muž“ /The third man/ Carola Reeda z Vídně těsně po válce, je nasycen ponurou náladou. Díky černobílé kameře se pohledem na snímek každý dostane do atmosféry té doby. I jeho záběry jsou ojedinělé a pro diváka velmi napínavé. „Okamžik, v němž se v druhé polovině snímku znovu objeví na scéně Orson Welles-v roli domněle mrtvého gangstera Harryho Limea-je legendární. V této sekvenci pátrá Holly Martins /Joseph Cotten/ po svém příteli v nočních ulicích Vídně. Ve dveřích zamňouká kočka. Martins se otočí a za stále sílících zvuků citerové hudby Antona Karase vidíme kočku, jak líže čísi boty. Kamera popojede výše a Wellesův obličej se vynoří na světle.“⁴⁸ Jedná se o jednu z nejnapínavějších scén tohoto thrilleru.

V „Cizinci ve vlaku“ thriller dle románu z roku 1951 Hitchcock dokonale využil svého umu, podařilo se mu přimět diváky, aby přáli úspěch i hrdinovi při zápasu, tak zločinci páchající svůj plán. „Román představoval pro Hitchcocka „skvělou“ přehlídku postav, které měl rád:půvabná zlosyn, nejednoznačný hrdina, který nebyl ani černý, ani bílý, a vzájemně plánovaná výměnná vražda- z takových věcí měl radost. Ten film se stal jedním z jeho nejoblíbenějších.“⁴⁹ A to nejen pro Hitchcocka.

Ale Hitchcock v následujícím významném snímku po filmu „Provaz“, kde zkoušel dlouhé záběry, ve filmu „Okno do dvora“ žánru thriller, který natočil roku 1954, dlouhé záběry nevyužívá, možná spíše naopak, objevují se zde až stovky malých záběrů. „Francois Truffault, nejvýznamnější vykladač Hitchcockova díla, poznamenal: „okno do dvora je filmem o indiskrétnosti, narušení soukromí, nejnečestnější strážce překvapení a nemožnosti dosáhnout štěstí. Je o špinavém prádle, které se pere na dvoře, o morální samotě, je to pozoruhodná symfonie každodenního života a zničených snů.“⁵⁰

---

⁴⁷ CHANDLEROVÁ, Charlotte. 2009. Str. 168-174

⁴⁸ BERGAN, Ronald. *Film: velký ilustrovaný průvodce*. V Praze: Slovart, 2008, 528 s. ISBN 978-807-3911-362. Str. 433

⁴⁹ CHANDLEROVÁ, Charlotte. *Vždyť je to jen film: osobní biografie Alfreda Hitchcocka*. Vyd. 1. Praha: Levné knihy, 2009. ISBN 978-807-3095-536. Str. 190

⁵⁰ D'AGOSTINI, Paolo. *Legendární filmy*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2009, 599 s. ISBN 978-80-204-2042-8 (Váz.). Str. 167

Toto dílo pochází z románu Cornella Woolriche „Musela to být vražda“. Dalo by se říct, že pohledem hlavního hrdiny na život v domě otevřel světu náhled na budoucnost v reality show a skryté kameře.

Diváci tehdejší doby vyžadují stále více násilí, krutost se nejvíce prodává. Úspěšným se proto stává sadistický kriminální thriller „Líbej mne až k smrti“ od Roberta Aldricha z roku 1955, který sám produkoval. Díky tomuto snímku se stal průkopníkem neo-noir kriminálního thrilleru. Jeho postavy mají sklony k hysteriím, nachází se zde často amorální hrdina a prázdné dialogy.

Druhá polovina let padesátých je trochu volnější a popustila režisérům uzdu. Henri- Georges Clouzot se díky tomu proslavil sarkastickými thrillery, které do této doby vůbec nebyly, například thriller 1955 „Dábelské ženy“, kde je jedna scéna, kdy manželka kape jed manželovi do jeho whisky. I přesto, že byl snímek natočen po zrušení Haysova kodexu ho někteří odsuzovali.

„Závrat“ /Vertigo/ z roku 1958 Alfreda Hitchcocka, v kterém se značí jeho téma i styl, ale původně to vůbec nebylo pochopeno a film propadl. Až časem se film vyšvihl ze dna. Jakmile se Hitchcockova díla braly z pohledu celku a určitého umění, došlo k ocenění tohoto snímku i u diváků. Jedná se zde o detektiva, který má strach z výšek a nedokáže zachránit dívku, do které je zamilovaný. Po čase potkává jinou dívku, která je té původní podobná. Hitchcock se hodně zabýval studií sexuálního chťiče.

Nebo jeho thriller „Na sever Severozápadní linkou“ /North by northwest/ z roku 1959, kde sice zkouší práškovací letadlo zabít hlavního hrdinu, ale jinak je dějově nejlepším dílem tohoto velikána. Původně měl Hitchcock pracovat na jiném filmu, ale tajně rozpracoval tento, měl obrovské štěstí, že se film ujal, kdo ví jak by to s ním jinak dopadlo. Tajní agenti, krásné ženy a padouši je prostě Hitchcockovo oblíbené téma, ale když se na konci hlavní hrdinové uchylují ve vagónním lehátku do tmy, považoval to Hitchcock za pornografii, byl to další zmanipulovaný konec Americkými studii.

4. 3 Šedesátá léta- thriller v rozmachu

Hitchcockovo „Psycho“ z roku 1960 zná každý filmový fanoušek. Aniž to bylo záměrem, jde o ukázkový případ vraha, a tento film se díky tomu stal nástrojem pro studii jím podobným. Vrah Norman zabije svou despotickou matku a v záchvatu provinění se obléká a napodobuje ji. Zároveň má komplex z žen, které musí zabíjet.

Jedna nejznámější scéna z filmu, vražda ve sprše byla dokonce točena až sedm natáčecích dní, kdy navíc hlavní hrdinku zaskakovala dvojnice, také se jedná o výjimečnou událost, protože tato hlavní hrdinka umírá již v půlce filmu. Na tuto roli obsadil Hitchcock schválně slavnou herečku Janet Leighovou, protože díky ní nikdo nečekal, že by si ji dovolili zabít tak brzy.⁵¹ Od Hitchcockova „Psycha“ započalo desetiletí grand guignolu, jako například „Co se vlastně stalo Baby Jane?“ /What ever happened Baby Jane?/ z 1962 od Roberta Aldricha, což je psychologický thriller a černá komedie o dvou stárnoucích sestrách, z níž ta jedna je teroristkou té druhé, gotická výstřednost postav míšená s hysterií je jeho hlavním poznávacím znakem.

„Tisíc očí doktora Mabuseho“ / Tausend Augen des Dr. Mabuse, Die / diváci se konečně dočkali slavného pokračování od Fritze Langa. Thriller z roku 1960 o šíleném doktoru s násilnými tendencemi /přirovnáván k podobizně Hitlera/ sleduje v hotelu skrytou kamerou hosty. Lang se snaží v tomto snímku poukázat na možnost, že se fašismus stále drží mezi námi.

Michelangelo Antonioni a jeho slavná „Zvětšenina“ /Blowup/, je thriller z roku 1966. Jde o nejúspěšnější snímek tohoto italského režiséra. Získal si tím i podporu Hollywoodu, ale bohužel dalšími dvěma snímky ji zase ztratil. Ale toto dílo se stalo nástrojem studia moderních filmových medií. Také se snímek stal vzorem mnoha filmařů, kteří díky němu získali sebedůvěru zkoumat neuzavřené příběhy a také kvůli tomu vznikly thrillery jako Rozhovor od Francise Ford Coppoly nebo Výstřel od Briena de Palmy.⁵²

---

⁵¹ D'AGOSTINI, Paolo. 2009

⁵² THOMPSON, Kristin a David BORDWELL. 2011

Abychom ta šedesátá léta uzavřeli ještě jedním ukázkovým thrillerem, zmíníme film z roku 1968 „Rosemary má dítě“ /*Rosemary's baby*/ z dílny polského režiséra Romana Polanski. Hlavní hrdinka si ve snímku není jistá, kdy se jedná o realitu a kdy jde jen o pouhý sen, respektive noční můru. Je si naprosto jistá, že je těhotná s ďáblem, navíc musíme brát v potaz, že se jedná o stát, který je stále vysoce věřící, takže tento jev je velmi neobvyklý.

4. 4 Sedmdesátá léta

1972 Alejandro Amenábar je španělský skladatel, scénárista a režisér. Ve své tvorbě se zaměřuje na horory, thrillery a psychologická dramata. Jeho první film je thriller „Diplomová práce“ /*Tesis*/ z roku 1996 o tom, jak jsou lidé posedlí násilím. Což se dotýká nás všech, a to i v dnešní době.

Roman Polanski „Čínská čtvrť“ /*Chinatown*/, thriller 1974, V hlavní roli Jack Nicholson, mimo jiné je zde nástin incestu. „V Čínské čtvrti všechny události, kterým se účastní detektiv Jake Gittes, jenž marně usiluje zabránit tragickému konci života hrdé Evelyn Cross Mulwrayové, připomínají zdramatizovaný sen.“⁵³ Nejspíše celý tento snímek takový sen připomíná.

Francis Ford Coppola není znám zrovna thrillerovou tvorbou, ale snímek *Rozhovor* /*Conversation*/, který natočil v sedmdesátých letech thrillerem je. Ale je považován za napodobeninu Antonioniho *Zvětšeninou*, ale Coppola se věnuje myslí mnohem více do detailu. Hlavní hrdina zachycuje u odposlechu rozhovor. Domnívá se, že jde o vražedné spiknutí. Coppola si pohrává s divákem, který je v napětí a do myšlenkového pochodu herce prolíná záběry vraždy, nejspíše tak, jak si je představuje.

---

⁵³ BAŦKIEWICZ, Andrzej. *Pronásledovaný Roman Polański*. Vyd. 1. Překlad Libor Martinek. Praha: Volvox Globator, 2008, 222 s. ISBN 978-807-2076-949. Str. 72

Velmi slavný Steven Spielberg režíruje již v této době a natočil snímek „Duel“ 1971. Psychologický thriller, který měl být jen televizním filmem, ale v Evropě se uchytíl na plátnech kin. Z neznámých důvodů se kamion ve filmu snaží zabít muže v autě, což je jedna scéna, která trochu to připomíná například Hitchcockovo práškovací letadlo.

„Čelisti“ /Jaws/, od Stevena Spielberga, jsou thriller s hororem, což je velmi populárním spojením žánrů. Čelisti jsou podle knihy Petera Benchleyho, která je podle skutečnosti. Skutečná tragédie se odehrála v New Jersey v roce 1916. Spielbergova filmová verze začíná o mrtvé dívce, o níž pitva prozradila, že byla nejspíš rozsekána lodním šroubem a ne žralokem. Brzy se však trojce mužů vydá na lov žraloka, kterého považují za vraha lidí, což je ta správná verze. Řadu let tento film děsil diváky, kteří byli u moře, dosáhl 130 milionů dolarů jen na domácím půjčovném. Také se jednalo o první film, který měl reklamu v televizi, díky tomu, že na něm spolupracovalo mnoho televizních manažerů.⁵⁴

Scorseseho Martina thriller „Taxikář“ /Taxi driver/ thriller 1976, Robert De Niro, Jodie Foster. Hudbu k tomuto filmu napsal Bernard Herrmann, který také skládal Hitchcockovi. Tento snímek nutí, aby se člověk ztotožnil s taxikářem, jenž nenávidí město, ve kterém žije, podává ho úplně ztroskotané, a ještě více je proti lidem, kteří v něm žijí, protože to oni se neumějí chovat. Ve svých scénách z města, kde taxikář projíždí, ten je typický představitel. Je nepozorovaný a slyší vše, co chce. Zpomalené záběry chodců, kontrastující světla s deštěm, člověk vnímá napětí, které je tím přivoláno a tak díky tomu sleduje pohyb taxíku.

---

⁵⁴ D'AGOSTINI, Paolo. 2009

4. 5 Osmdesátá a devadesátá léta, která jsou dalším plodným obdobím

Kubrick Stanley nás navrací k thrilleru ve spojení s hororem svým snímkem „Osvícení“ /The shining/, ze stejno jmenné knihy Stephena Kinga. Sledujeme zde narůstající napětí a tím ničivé účinky na chod rodiny, která se nalézá v hotelu. Jde o film podle knihy Stephena Kinga. Ve filmu je využita hodně barva a pohled na osoby zblízka. Hraje si tak i s divákem, tak se zaběhlými způsoby žánrů.

Zato Paul Schrader „Americký gigolo“ /Amerikan gigolo/, kde hraje Richard Gere, Lauren Huttonová, Hector Elizondo. Schrader se ujal jak scénáře, tak režiování, což nebývá běžné. Ale také je zde podoba ve snímku „Kapsář“ od Roberta Bressona. Film vypovídá jak se na úspěšného gigola, pokouší hodit vraždu jedné klientky, na kterou nemá alibi. Tento snímek byl inspirovaný z mnoha děl, ale určitě dopomohl herci Gerovi k dosažení mužského idola a vstup italského návrháře Armani do mezinárodní módy.

1984 je nástup Cameronových sci-fi thrillerů jako „Terminátor“, který se stal v České zemi, a nejen v ní, populární klasikou až dodnes. Robotický Arnold Schwarzenegger má ve filmu za úkol zabít Sarah Connorovou, dřív než počne syna, netuší však, že jen díky tomu ho opravdu počne.

A Jamese Camerona dalším úspěšným sci-fi thrillerem jsou „Vetřelci“ z roku 1986, což je pokračování, zpracované jeho osobním náhledem a způsobem, který je jeho tvorbě typický, rozhodně jím oslovil velké masy diváků. Snímek překvapil hlavně tím, že hlavní roli drsného zabijáka obsadila žena.

Demme Jonathan překonal sám se v „Mlčení Jehňátek“ /The silence of the lambs/ 1991. Thriller, kde hrají Anthony Hopkins, Jodie Fosterová, Scott Glenn, Ted Levine. Demme získal za tento snímek Oskary snad úplně za vše. Což se nestává velmi často. Získal ocenění za nejlepší film, režii, herečku a herce v hlavní roli a scénář. Film vznikl podle románového zpracování od spisovatele Thomase Harrise, avšak filmová chronologie je od románové odlišná. Hannibal Lecter, vzdělaný, inteligentní, citlivý sériový vrah, který pojídá lidi. Vymyslet takovou postavu do detailu muselo být náročné, natož ztvárnění. Pan Anthony Hopkins se ztvárnění Lectera zhostil dokonale,

jde nepopíratelně o jednoho z předních herců vůbec. Lecter je v tomto díle uvězněn a mladá agentka Clarice Starlingová za ním musí jít pro radu, aby dopadli šílence, který stahuje své oběti z kůže, kdo jiný by se do takového člověka dokázal vcítit? Ve filmu se mezi hlavními hrdiny tvoří vztah, který působí i na diváky. V podstatě to způsobuje divákovu rozpolcenost, fandí dobru i zlu. Jodie Fosterové alias Clarice Starlingová, tak Anthony Hopkinsonovi alias Dr. Lecter. Útěk Lectera je úspěšný, agentka ho nachází podle toho, s čím se jí svěřil ve vězení. Avšak na závěr ho z dobré vůle nechává uprchnout, protože ho velmi respektuje a zachránil jí život.⁵⁵

„Základní instinkt“ /Basic instinct/ nám přináší Verhoveven Paul, který opravdu popustil meze sexuální fantazie. Thriller z roku 1992, hrají hvězdy jako Sharon Stoneová, Michael Douglas, George Dzundza, Jeanne Tripplehornová. Ve filmu je hlavní hrdinka Catherin Tramellová je spisovatelkou a podle knížek se objevují vraždy. Detektiv Nick Curran, jde za spisovatelkou, jako za obviněnou, ale je jí uhranut. Působí tak na všechny muže, je tajemná a především vyzývavě krásná.

Quentin Tarantino je svůj a jeho filmy neskousne každý divák. Dokazuje to jeho další snímek „Gauneři“ /Reservoir dogs/, krimi thriller z roku 1992. „Tarantino se k tomuto snímku inspiroval z filmů jako „Město v plamenech“ od Hong Kongského režiséra Ringa Lama.“ A „Zabíjení“ od Stanleyho Kubricka. Tento snímek může divák vnímat jako výsměch kriminálním filmům o „gaunerech“, jedním z důvodů mohou být přezdívky gangsterů, jako příklad uvedeme pana Růžového. Na druhou stranu dává Tarantino najevo úctu k těmto snímkům. Jeho rozpolcenost se projevuje ve většině jeho tvorby, která je navíc vždy velmi násilná.⁵⁶

Hvězdný „Jurský park“ /Jurassic park/ scifi thriller od Stevena Spielberga 1993. V tomto snímku překonal Spielberg sám sebe, uvedl snímek, kde byly skvělé technické vymoženosti a úžasný děj. Lidé viděli dinosaury živěji, než kdy dříve. „Někteří dinosauři byli v životní velikosti, ale většinu vytvořila špičková společnost Industrial Light and Magic pomocí trojrozměrných počítačových scannerů. Obrazy byly natolik

---

⁵⁵ D'AGOSTINI, Paolo. 2009

⁵⁶ BERGAN, Ronald. 2008. Str. 84

nádherné, že nikoho ani nenapadlo, že dinosauři v parku ve skutečnosti žili v křídovém, a nikoli jurském období!⁵⁷

„Pulp Fiction: Historiky z podsvětí“ /Pulp fiction/ Quentin Tarantino nám přinesl 1994další thriller, tímto snímkem Tarantino šokoval celou Ameriku, v kinech tento film vydělal přes 100 miliónů dolarů. Také otevřel dalším tvůrcům dveře od komerčnosti, která vládla. Dle tohoto je opravdu zřejmé, kam lidské touhy tíhnou.

Fincher David režisér, jenž natočil černý thriller „Sedm“ /Seven/ 1995. Hrají Brad Pitt, Gwyneth Paltrowová, Morgan Freeman. Za boha se považuje mnoho vrahů. Stejně tak v tomto díle. Vrah se rozhodl trestat lidi smrtí podle sedmi smrtelných hříchů: obžerství, lakomství, lenost, smilstvo, pýcha, závist a hněv. Mají ho dopadnout dva zcela odlišní detektivové, ukazuje se, že jeden z nich se ženou jsou posledními hříšníky.

Španělský Alejandro Amenábar ve svých 25 letech, roku 1997 přichází s druhým filmem, významným dílem „Otevři oči“ /Ambre los ojos/. Tento snímek, je zajímavý smíšením thrilleru se science fiction a romance, což mimo Španělsko není běžné. Penélope Cruzová je hlavní hrdinkou tohoto filmu plného několikavrstevnými zápletkami.

„Pátý element“ /Le cinquième élément/ sci-fi thriller od Besson Luca z Francie 1997, kde užil zvláštních efektu moderního světa při invazi mimozemšťanů. Snímek byl také hvězdně obsazen, ale co víc, zpracování budoucího světa bylo takové, jaké by si každý představoval, létající auta, s ledabylostí, která je vzhledem k povaze člověka, naprosto reálná.

„Tvář v tvář“ /Off Face/ z rukou úžasného tvůrce Johna Woo z roku 1997. Tento snímek, o prohozené identitě policisty, s tím nejhorším padouchem, který mu navíc zabil syna, je skvělou ukázkou pozoruhodného hongkongského režiséra. Navíc byl hvězdně obsazen, znějí v něm jména jako John Travolta a Nicolas Cage. I kdyby to byl jeho jediný film, byl by považován za „špici“.

---

⁵⁷ PARKINSON, David. *Film*. České vyd.1. Praha: SVOJTKA a VAŠUT, 1996, 162 s. Školní encyklopedie Oxford. ISBN 80-718-0173-9. Str. 113

Hvězda Cage je velmi žádaný, není tedy divu, že roku 1998 přichází „Hadí oči“ /Snakes eyes/ od Briana De Palmy, kde tento herec také září. Již na začátku při vraždě politika při zápasu v boxu, ukazuje De Palma svou úžasnou práci s kamerou.

David Fincher natočil „Klub rváčů“ /Fight club/, který je dokonale propracovaný thriller z roku 1999, který má navíc nečekaný závěr. Bylo smutné, že se zprvu v Americe neuchytil, vyšel totiž v době, kdy se střílelo ve škole, a vznikla vlna proti násilí ve filmu. Ale později byl mnohými oceňován, jako úchvatné dílo, jehož závěr nelze předvídat.

4. 6 Počátek jednadvacátého století

V tomto období zde září filmy jako „Mission: Impossible „ z roku 2000, druhé pokračování akčního thrilleru, tentokrát od Čínského režiséra Johna Woo. A ve stejném roce „Traffic- nadvláda gangů“ /Traffiic/ od Stevena Soderberghana, inspiraci dostal tento režisér díky seriálu na toto téma, a tím je prodej drog, kterému se hlavní hrdina snaží dát přítrž. Nebo „Memento“ Thriller také 2000 od Christophera Nolana.

Několikrát zmíněný Alejandro Amenábar v této době přichází se svým prvním filmem v angličtině, který nese název „Ti druzí“/The others/ 2001 a hraje v něm hlavní roli Nicole Kidmanová, která zde ztvárnila matku dvou nemocných dětí, které v domě straší duchové. Zní to jako klasický duchařský snímek. Co je ale pro diváka překvapivé? V závěru filmu se totiž dozvídá, že tomu je přesně naopak.

2001 nám přináší druhý díl od „Mlčení jehňátek“ „Hannibal“, tentokrát zpracovaný režisérem Ridley Scottem. Opět v hlavní roli Anthony Hopkins, který je jako Dr. Lector na svobodě. Scott je vyjímečný režisér, který se svého úkolu zhostil dokonale. U více filmů se stává tradicí, že pokračování režíruje jiný tvůrce než původně.

A Quentin Tarantino, který nás poctil filmy „Kill Bill“ 2003, „Kill Bill2“2004 akční thrillery. Opět jsou to filmy, které ocení jen určití diváci. Hrají zde Uma Thurmanová, Lucy Liuová, Vivica A. Foxová. Původně měl být snímek jednodílný, ale společnosti Miramax se délka nezdála vhodná a Tarantino raději film rozdělil na dva díly. V knize *Legendární filmy* je o filmu poznámka do samotného režiséra: „Tyto dva filmy jsou poklonou asijským filmům /první díl/ a spaghetti westernům /druhý díl/.“⁵⁸

Mezi zmíněnými filmy se jistě nachází různé další „perly“, které by jistě stály za zpracování, v dalších letech a i v tuto chvíli stejně tak. Ale je bohužel obtížné zavděčit se každému filmaři a diváku, proto vezměte prosím na vědomí, že jsme zde zpracovali mnohá z těch dobrých děl filmové thrillerové tvorby.

---

⁵⁸ D'AGOSTINI, Paolo. *Legendární filmy*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2009, 599 s. ISBN 978-80-204-2042-8 (Váz.). Str.554, 555

5. ČESKÉ THRILLERY

5.1 Český film

Česká republika, pod Rakousko- Uherskem od roku 1526 a od roku 1918 ve spojení se Slovenskem jako Československo, pohnula kinematografií velmi dopředu. Za zakladatele je považován Jan Kříženecký z dob Rakouska- Uherska, který ve spolupráci s Josefem Šváb- Malostranským předváděl filmy již v roce 1898. Nástup zvuku ve filmu Česká republika zaznamenala již na začátku třicátých let 20. st.

Mnoho snímků z počátečních dob filmu v Čechách je známo ve světě a také bylo oceněno na mezinárodních festivalech a to i přesto, že Česká republika neměla rozvinutý tržní průmysl ve filmu, ani organizovanou výrobu, investice či reklamu. Za vlády komunismu se filmy často vyvezly do zahraničí a v Čechách se hrály jen krátce nebo vůbec. Mnoho režisérů bylo díky tomu finančně „na dně“, protože neměli zisky nebo měli zákaz točit filmy. Většina proto odcházela žít do zahraničí, pokud se jim to podařilo, tak tam také vznikala mnohá díla a to i v žánru thriller jako například od režiséra Ivana Passera 1976 „Eso v rukávu“ /Ace Up My Sleeve/ o kterém se v bakalářské práci dočtete v kapitole Thriller.

V Čechách scházel ve filmové tvorbě intelekt, tvůrci se pokoušeli vytvářet díla tak, aby se co nejvíce přiblížili nejprostším lidem, a to se jim dařilo. U těchto snímků člověk nemusel přemýšlet. Toto s nedostatkem zkušených režisérů České republiky způsobilo, že nemohla být se svými snímky brána vážně na mezinárodním trhu, i přesto se některými díly zapsala do filmové historie a byla oceněna na některých festivalech. Zdejší způsob filmové politiky také poznamenal žánrovou tvorbu. Převažujícími žánry byly komedie, dobrodružné filmy a melodramata.

Podívejme se na dobu mezi léty 1898- 1930 mimo zmíněné žánrové kategorie se jen minimálně objevuje dramatická tvorba samostatně, detektivní filmy, pohádky, první český western „Sokolové“ z roku 1911 a groteska roku 1918.

Období 1930- 1945 vznikaly samé komedie a dramata, sem tam opereta, příběh, detektivka i hudební snímek.

1945- 1960 byla léta opět komedií a dramat, občas vznikala satira, příběh, dobrodružný film, etuda, pohádky, špionážní film, roku 1945 první parodie, agitky, grotesky, od roku 1943 detektivky, od roku 1955 i válečné filmy a dokonce první animované filmy. V této době se také rozmáhá tendence festivalů, v Mariánských lázních se uskutečnil první mezinárodní festival.

Roky 1961- 1970 se v české tvorbě stal převrat, jde o první období, označované jako „nová vlna“, kdy se film stával pestřejším a tudíž i zajímavějším. Z žánrů se zrodila komedie, drama, detektivka příběh, dětský film, v malé míře se objevuje balada, satira, parodie, groteska, válečný a hudební film. Především šlo o uměleckou stránku filmů, která nebrala mezí.

1971- 1980 vznikaly také etudy, pohádky, dětské filmy, sci-fi, komedie, drama, psychologický, detektivky a žánr příběh.

A poslední období, které nebylo žánrově silné, jsou roky 1981- 1993 se snímky typu psychologický, dramatický, komediální, kriminální, pohádkový, dětský, životopisný, hudební a částečně vznikly filmy typu příběh. Roku 1993 se pak rozpadá česko- slovenská federace. „Pro samotný český film nezaznamenal tento akt takovou ztrátu, jak se zprvu soudilo: naše filmy mají i nadále přístup na slovenský trh, čeští a slovenští umělci spolu stále poměrně intenzivně spolupracují. Podstatně horší situace nastala na Slovensku, kde se výroba filmů téměř zastavila. Někteří přední tvůrci si z ekonomických i politických důvodů zvolili české občanství.“

Celá 90. léta minulého století byl český film v největším ohrožení a to jak událostmi, které všechny poznamenaly, tak v České republice chyběla podpora vlády, vina padá především na ministry kultury, kteří jen plnili dané povinnosti v úřadě a dále nerozvíjeli filmovou produkci. Svou vinu však mají i tvůrci, kteří mohli posunout financování filmové tvorby dopředu, kdyby jen takzvaně „nebrečeli nad výdělkem“. Jak jsme se již v bakalářské práci dočetli, vznikly i v České republice kvalitní filmy, o to vše čím musely projít, jsou vzácnější. Svět kinematografie v této době velmi upadá,

návštěvnost kin se začala snižovat až o desetitisíce návštěvníků, důvodem je především televizní produkce, příchod stanice Nova a vznik videopůjčoven.⁵⁹

5. 2 Thrillery

Česká žánrová tvorba nebyla příliš rozsáhlá, oproti ostatním zemím. I přesto Česká republika stvořila mnohá filmová díla, nevyjímaje sekci thriller. Nejvíce snímků tohoto žánru se však objevuje až v 21. st., do té doby je zaznamenáno jen pár thrillerů, které si zmíníme, spolu s jejich režiséry, kteří se bez váhání do tohoto složitého žánru pustili.

Již zmíněný snímek od režiséra Ivana Passera „Eso v rukávu“ / Ace Up My Sleeve/ je z roku 1976 natočen ve Velké Británii. Tento film je thrillerem, ale zároveň by se dal zařadit mezi sexykomedie. I přesto, že na scénáři pracovalo šest autorů i s režisérem, byl snímek průměrný. Tento režisér natočil také thriller v roce 1981 „Cutterova cesta“ / Cutter's Way, Cutter & Bone/, který byl, proti prvnímu thrilleru i jeho ostatním dílům, nejlepším filmem několikrát oceněným a velmi uznávaným. Film je výpovědí o třech hlavních postavách: invalidovi, o chudém podnájemníkovi a bohatém magnátovi.⁶⁰

Jedním z pokusů o thrillerový žánr na území České republiky, byl spíše odskokem z detektivky, režiséra Karla Koláře z roku 1978 „Past na kachnu“. Film je však znám mezi lidmi spíše jako krimi či drama než thriller, ale úmysl je ve snímku znám i když minimálně.

1981 přichází první český thriller „Řetěz“ od režiséra Jiřího Svobody, který v tomto snímku užívá i znaky akčního žánru. Tento režisér je významným tvůrcem,

---

⁵⁹ HALADA, A. 1997.

⁶⁰ PTÁČEK, L. 2000.

který byl ovlivněn svým politickým přesvědčením, ale jeho dramatická a novátorství mu pomohli k proslavení. Thriller „Řetěz“ je o mladé manželce bankovního lupiče. Divák se často dostává do chvil, kdy se o hrdinku musí bát, protože po smrti jejího manžela po ní jdou jeho kumpáni, aby jim předala lup. Nevědí však, že ona Marta neměla ani tušení o zlodějské kariéře svého manžela a tím se rozehrává celý kolotoč napětí a akce.⁶¹ Roku 1984 přichází s dalším thrillerem „Této noci v tomto vlaku“.

Filip renč, známý jako režisér i herec, natočil snímek, který často napodoboval a citoval Antonioniho thrillerový snímek „Zvětšenina“. Renčův film nese název „Válka barev“ z roku 1995. Film se vyznačuje napětím ve společnosti „pražské smetánky“. I přesto, že děj i téma byli zajímavé, Renčova zkušenost s natáčením klipů a reklam bohužel způsobila postradatelnost logiky.⁶²

Ve stejném roce, jako Renčova „Válka barev“ přichází psychologický thriller od Milana Cieslara „Jak chutná smrt“. V tomto snímku je zachycen mladý sportovec, na kterého vyvíjí obrovský tlak rodiče, kteří si skrze něj chtějí dokázat, jaká je sláva. Chlapec však jejich tlak nezvládá, ale ke zvratu dochází ve chvíli, kdy zabije člověka. Cieslar bohužel nedokázal pořádně téma zpracovat, byl by to jistě trhák, ale takto nikdo nevěděl co si má o filmu myslet.⁶³

Roku 1996 v Čechách vzniká psychologický thriller od Jaroslava Brabce „Holčičky na život a na smrt“, snímek velmi nízkorozpočtový, což však v této době byl v České republice skoro každý. Brabec zachytil život dvou žen v současnosti, které spojovala tragická událost z dětství. Nízká návštěvnost filmu ukázala, že když už jde Čech v této době na film, musí to být velmi atraktivní, český národ nebyl připraven na thriller, ba naopak, chce se bavit a smát.⁶⁴

Ivo Trajkov, který žije v české republice, natočil charitativní film, který se měl dotknout svědomí lidí tehdejšího světa s ohledem na neslyšící. Prostřednictvím jednoho muže, který je hluchoněmý, vnímáme děj běžného života zdravých bez zvuku,

---

⁶¹ Český hraný film *hraný film*. Překlad Milan Bretyš, Ivona Černohausová, Lucie Vidmarová. Str. 392

⁶² PTÁČEK, L. 2000. Str. 212

⁶³ HALADA, Andrej. 1997. Str. 160

⁶⁴ HALADA, Andrej. 1997. Str. 157

provázený pouhými zvukovými ruchy. Tento thriller se dotkl tehdejšího problému, ale každý ať si sám odpoví, o kolik se k neslyšícím od té doby zlepšil přístup.⁶⁵

5.3 Thrillerová tvorba 21. století

Toto století se vyznačuje výrazným nárůstem thrillerové tvorby. Do této doby jsme nezaznamenali žádný pokrok v natáčení thrillerů, můžeme jen doufat, že se to změní. Proč by se však neměli čeští režiséři zdokonalit v tomto žánru? Jak toho nejlépe docílit, než začít od začátku, jako všude jinde, a to od krátkometrážních filmů, které se mezi celovečerními také objevují.

Roku 2001 režisér David Beránek natočil thriller v kombinaci s road movie „24“. Hlavní hrdina má 24 hodin na to, aby vrátil ukradené peníze, které pomocí počítače ukradl. V záchvatu paniky se vydává na cestu, ale ta nebude probíhat podle jeho představ. Beránek natočil tento nízkorozpočtový film po technické stránce dobře, ale bohužel situace a texty jsou nedopracované. Nepatří mezi nejhorší thrillery, ale mezi průměr.⁶⁶

„Vaterland-lovecký deník“ z dílny Davida Jařaba z roku 2004 stojí za zmínku. Nejen pro hvězdné obsazení, ale pro celkový děj, který nechává diváka zvolit si vlastní náhled. Šestice lidí se vrací do rodného města, aby se vrátila domů, kde však nachází trosky, přesto se usazují a jediné potěšení je lov. Chvillemi zde působí na diváka pocit, jako kdyby byl právě to důvod návratu. Scénář tohoto thrilleru napsal sám David Jeřáb, který je také znám pro svou divadelní tvorbu.⁶⁷

---

⁶⁵ PTÁČEK, L. 2000.

⁶⁶ 24 (2001) - režie: David Beránek; hrají: Pavel Trnavský, Barbora Seidlová, Jiří Tomek. *Filmy, seriály, herci, recenze filmů* [online]. © Filmová databáze, 2003-2012 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/film/28363-24.html>

⁶⁷ Vaterland - Lovecký deník (2004): režie: David Jařab - hrají: Karel Roden, František Řehák, Petr Forman. *Filmy, seriály, herci, recenze filmů: Filmová databáze online FDb.cz*: [online]. © Filmová

Dalo by se říci, že toto plodné období zkouší, co divák vydrží, ale přece se zde objevuje „světlo na konci tunelu“ a to roku 2006 ve snímku „Pravidla lži“ Roberta Sedláčka. Tohoto režiséra nacházíme spíše pod snímky s žánrem dokument, ale aniž bychom se v této bakalářské práci chtěli dotknout jeho dokumentaristické tvorby, musíme zmínit, že by se měl vydat směr thriller. Ve filmu, který zabíhá do utajovaného světa komunity, která slouží spíše jako léčebna, se objeví mladík, role Jiřího Langmajera, který má být mrtvý a co více setkává se na místě s mužem, který si jeho smrt objednal.⁶⁸

Filip Renč přispěl v roce 2008 thrillerem „Na vlastní nebezpečí“, který je napodobeninou amerických filmů. V hlavní roli obsadil Jiřího Langmajera. On v tomto snímku hraje muže unaveného všedními starostmi, a tak vyráží na vodu. Pro svou cestu vybírá úsek, na kterém se ztratil jeho otec před lety. Snímek zachycuje momenty, které většina diváků sama poznala, ale také chvíle dle známého rčení „svět je malý“. Ale ani v tomto snímku se thriller nejeví jako vhodný, některé krkolomné záběry či nedotažení detailu jsou znakem, že ani v této době nejsou stále čeští režiséři zkušení v tomto žánru.

Jiří Kájínek je v České republice považován za prvního nájemného vraha. Jeho příběh vyvolal rozporuplné pocity, z jedné strany jsou nejasné důkazy o vině, ale z té druhé strany a to i podle zákona vinen je. Jeho neobjasněné útěky z vězení, ze kterých se předním nikdo nedostal jsou dosud záhadou. V roce 2010 přichází Petr Jákl se snímekem inspirovaným Jiřím Kájínkem nesoucí stejnojmenný název „Kájínek“. Thriller vyvolává novou vlnu pochybností o nevině Jiřího Kájínka, ale účelem bylo spíše poukázání na systém, který v České republice vládne.⁶⁹

Poslední snímek, který bychom si měli připomenout je od režiséra Miroslava Ondruše, jenž byl v tomto případě i scenárista, thriller „Vendeta“ z loňského roku 2011. Trailer filmu sice vypovídá úplně o jiném snímku, ale když se tato skutečnost přehlédne

---

databáze, 2003-2012 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/film/34108-vaterland-lovecky-denik.html>

⁶⁸ Pravidla lži (2006): režie: Robert Sedláček - hrají: Klára Issová, Jiří Langmajer, Jan Budař.: *Filmy, seriály, herci, recenze filmů: Filmová databáze online FDb.cz*: [online]. © Filmová databáze, 2003-2012 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/film/42517-pravidla-lzi.html>

⁶⁹ Kájínek (2010): hrají: Konstantin Lavroněnko, Tatiana Vilhelmová, Bogusław Linda.: *Filmy, seriály, herci, recenze filmů* [online]. © Filmová databáze, 2003-2012 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/film/51906-kajinek.html>

a divák se zadívá s nadhledem, je snímek až neuvěřitelně vospělý z hlediska thrillerové tvorby v Čechách. Téma pomsty není novinkou, ale provázanost, se kterou nás režisér Ondruš provází, abychom všemu přišli na kloub a navíc velmi krátká doba, za kterou se vše odehrává, je imponující.⁷⁰

---

⁷⁰ Vendeta (2011): režie: Miroslav Ondruš - hrají: Ondřej Vetchý, Oldřich Kaiser, Igor Chmela.: *Filmy, seriály, herci, recenze filmů: Filmová databáze online FDb.cz*: [online]. © Filmová databáze, 2003-2012 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/film/71633-vendeta.html>

6. POPIS VÝZKUMU A JEHO VÝSLEDKY

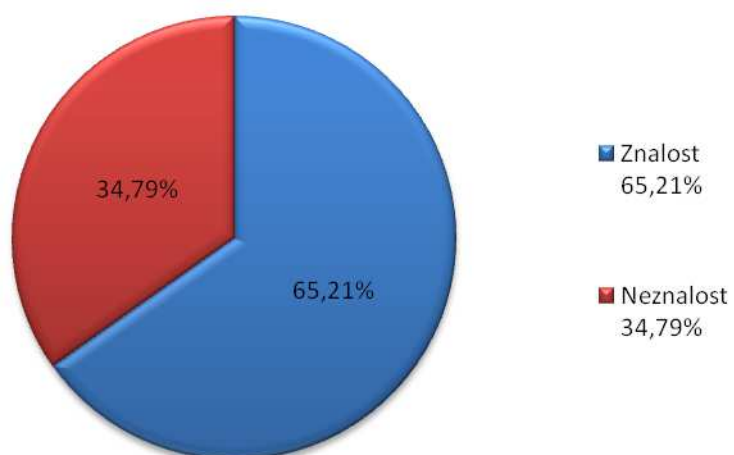
Cílem tohoto průzkumu je zjištění informací o znalosti žánru thriller mezi občany Prahy a Středočeského kraje a průzkum o úspěšnosti a znalosti thrillerové tvorby, jak zahraniční, tak české. V neposlední řadě se podíváme na úspěšnost thrilleru jako takového, samostatného žánru a na oblíbenost thrilleru ve spojení s jinými žánry jako akční thriller, psychologický thriller, sci-fi thriller a politický thriller.

V praktické části jsme oslovili na ulici 11. 3. 2012 dvacet respondentů, které jsme náhodně vybírali, v různých věkových skupinách a rozdělených na deset mužů a deset žen. Posléze jsme se postupně začali ptát na předem připravené otázky o dané tématice, sestavené dle požadovaného pořadí. Vzorek obyvatelstva se pohyboval v Praze a Středočeském kraji. Na otázky odpovídali sami a tazatelé jim občas dopomohli příklady, aby jim daný problém objasnili. Pokud se v dotázaných nacházela osoba bez bližšího seznámení s žánrem thriller, byla z průzkumu vyřazena. Dotazníky se nacházejí v příloze.

Analýza dat probíhala následovně, nejdříve jsme vytvořili průměrný výsledek znalosti s daným žánrem, viz příloha, poté jsme vytvořili tento průměr zvlášť na ženy a zvlášť na muže. Po těchto výsledcích jsme začali vyhodnocovat pro tuto bakalářskou práci výsledky průzkumu oblíbenosti žánru thriller české republiky proti zahraniční. Vzhledem k tomu, že je známý fakt o nezkušenosti českých filmařů při tvorbě thrilleru jsme očekávali jasné, stoprocentní výsledky. Tyto předpoklady byly skoro správné, viz Příloha. Posledním zjišťujícím jevem je oblíbenost daných žánrů ve spojení s thrillerem.

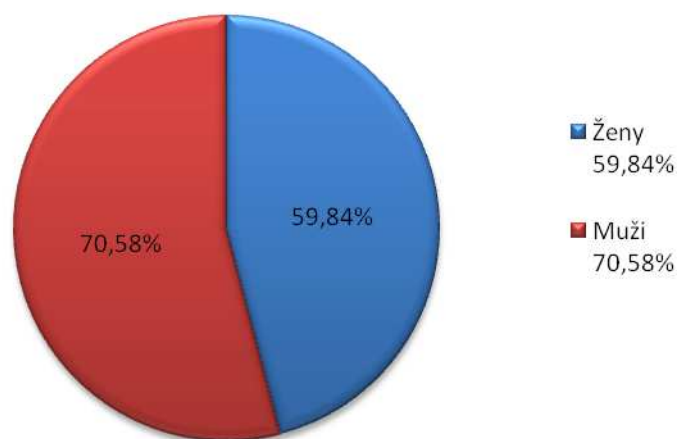
Veškeré výsledky byly zpracovány jako grafy, kvůli nejlepšímu a nejsnadnějšímu přehledu. Graf průměrné znalosti žánru celkového vzorku a následně rozdělené na ženy a muže:

Graf 1: Znalost žánru thriller respondentů z Prahy a středních Čech v roce 2012

Zdroj: vlastní

Graf 2: Znalost žánru thriller žen a mužů z respondentů Prahy a středních Čech v roce 2012

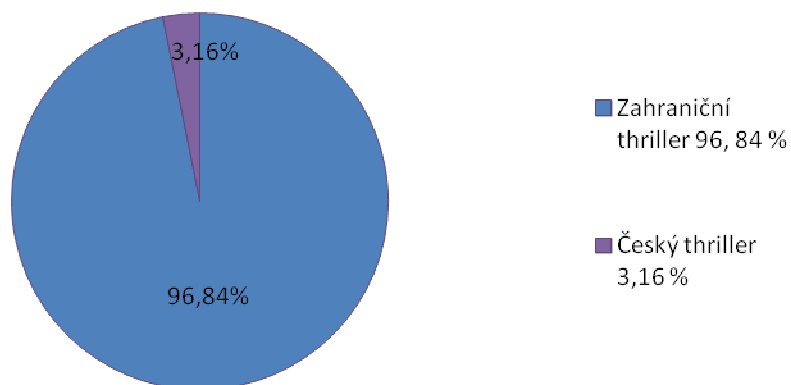

Zdroj: vlastní

Graf upřednostňující tvorbu v zahraničí nebo v České republice:

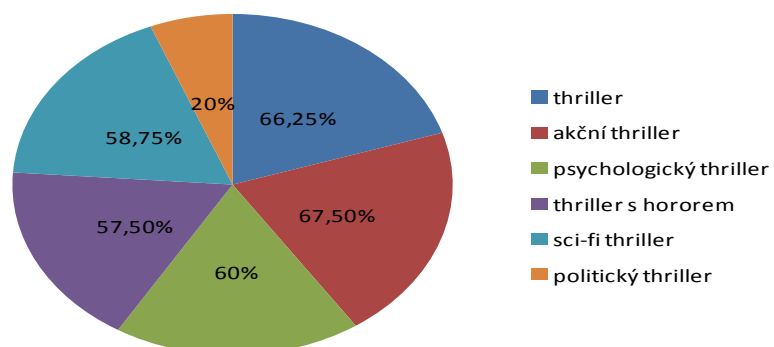
Graf 3: Srovnání sledovanosti zahraničního a českého thrilleru

Zdroj: vlastní

Graf procentuelní úspěšnosti ve spojení thrilleru a dalších žánrů:

Graf 4: Obliba thrilleru ve spojení s jiným žánrem respondentů Prahy a středních Čech v roce 2012

Zdroj: vlastní

ZÁVĚR

Bakalářská práce podala stručný přehled o historii a vzniku filmu, jeho žánrech a filmové řeči, přes fotografii až po dnešní akční a hororové thrillery. Představila zahraniční i český thriller, který je stále ještě ve svých počátcích a jen těžko ho lze srovnávat s thrillery zahraničních tvůrců, především se snímky z USA.

Bakalářská práce přiblížila tvorbu několika režisérů, mezi nimi německého režiséra Fritze Langa, jehož filmy ho přivedly až do Hollywoodu, kde ho velmi ovlivnili, mnohdy i nedobrovolně, podobně jako známého režiséra Alfreda Hitchcocka. Svou tvorbou Hitchcock velmi podpořil thriller, kterému se ve své práci velmi věnoval. Mnoho dalších režisérů natáčelo thrillery, mezi nimi i Ridley Scott, Brian de Palma, Steven Spielberg, John Woo, James Cameron, Quentin Tarantino. I v české kinematografii, která se v tomto žánru zcela opozdila, se objevily filmy, jejichž tvůrci svými thrillery dokázali překvapit. K nim patří snímky Ivana Passera, který natočil v exilu, Jiřího Svobody nebo Filipa Renče, v neposlední řadě i Petra Jákla, který natočil thriller o nejznámějším českém „nájemném vrahovi“ „Kájínek“.

Lidé na celém světě rádi pocítují strach, který často i vyhledávají. Mnohem příjemnější a pohodlnější je však podobný pocit zažít v teple a klidu domova. Proto jsou horory a thriller tak u diváků oblíbené. Nejen, že se divák bojí, ale vybijí si i negativní emoce. Často pak dochází ke propojení různých žánrů a ke vzniku nejen klasického thrilleru, ale i thrilleru akčního, sci-fi thrilleru, politického, psychologického, nebo hororu spojeného s thrillerem.

Praktická část bakalářské práce dokázala, že český divák ještě stále nemá v žánrovém rozlišení tohoto typu filmové tvorby jasno. Podle provedeného výzkumu vyšlo najevo, že thriller sledují více muži než ženy, nejoblíbenějším žánrem je akční thriller a sci-fi, nejméně oblíbený je thriller politický.

Thriller je napínavý snímek, který zpracovává realitu, čímž se liší od hororu, který má ve svém obsahu často nadpřirozené prvky. Thriller má vyvolávat napětí a strach, horor naopak děs a hrůzu. Divák tak často nedokáže tyto dva si blízké žánry od

sebe odlišit. Obvykle se ve filmové tvorbě jednoho díla objevují oba žánry zároveň. Často se do kombinace obou míchá i krimi nebo mysterióznost, což jsou témata, která v sobě thriller běžně zahrnuje. V práci jsou proto názorně ukázány příklady filmových děl, která byla často interpretována nesprávně a přiblížen filmový jazyk a témata tohoto žánru. Hlavním dezinformátorem se stává čím dál tím více internet, kam často vkládají své příspěvky naprostí laikové. Proto je třeba tento žánr jasně definovat, a to jak ze strany teoretického zpracování, tak i ze strany tvůrců, kteří by měli vytvořit typický thrillerový jazyk a také ho ve své tvorbě jednoznačně používat. K bližší definici tohoto žánru se proto snažila přispět i tato bakalářská práce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Seznam české literatury

BASKAKOV, Vladimír. *V rytmu doby*. Překlad Jana Šamonilová. Praha: Čs. Filmový ústav, 1988.

BĄTKIEWICZ, Andrzej. *Pronásledovaný Roman Polański*. Vyd. 1. Překlad Libor Martinek. Praha: Volvox Globator, 2008, 222 s. ISBN 978-807-2076-949

BERGAN, Ronald, ...Ismy, jak chápat film. V Praze: Sloart, 2011, 159 s. ISBN 978-80-7391-496-7(Váz.).

BERGAN, Ronald. *Film: velký ilustrovaný průvodce*. V Praze: Sloart, 2008, 528 s. ISBN 978-807-3911-362

BERNARD, Jan a Pavla FRÝDLOVÁ. *Malý labyrint filmu*. 1.vyd. Praha: Albatros, 1988. ISBN 13-734-88

BILIK, Petr a Luboš PTÁČEK. *Panorama českého filmu*. Vyd. 1. Olomouc: Rubico, 2000, 514 s. ISBN 80-858-3954-7.

Český hraný film. Překlad Milan Bretyš, Ivona Černohausová, Lucie Vidmarová. Praha: Národní filmový archiv, 2010, 699 s. ISBN 978-807-0041-413

D'AGOSTINI, Paolo. *Legendární filmy*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2009, 599 s. ISBN 978-80-204-2042-8 (Váz.)

DVOŘÁČKOVÁ, Markéta. *Jean Reno: [životní a filmové role]*. Vyd. 1. Praha: Cinemax, 1998, 95 s. Profil pro film. ISBN 80-859-3327-6.

FIKEJZ, Miloš. *Francis Coppola*. 1. vyd. Praha: čs. filmový ústav, 1988.

GRONEMEYER, Andrea. *Film*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2004, 192 s. Malá encyklopedie (Computer Press). ISBN 80-251-0209-2.

HALADA, Andrej. *Český film devadesátých let: od tankového praporu ke Koljovi*. Vyd. 1. Praha: Lidové noviny, 1997, 237 s. Malá encyklopedie (Computer Press). ISBN 80-710-6251-0.

HÁBOVÁ, Milada. *Když obrazy oživnou...* Praha: Čs.filmový ústav, 1989, 264 s. ISBN 80-7004-039-4

CHANDLEROVÁ, Charlotte. *Vždyť je to jen film: osobní biografie Alfreda Hitchcocka*. Vyd. 1. Praha: Levné knihy, 2009. ISBN 978-807-3095-536.

KUPŠČ, Jarek. *Malé dějiny filmu: ilustrovaný průvodce světovou kinematografií od počátků po současnost*. Vyd. 1. Překlad Martin Mlíkovský. Praha: Cinemax, 1999, 387 s. ISBN 80-859-3333-0.

PARKINSON, David. *Film*. České vyd.1. Praha: SVOJTKA a VAŠUT, 1996, 162 s. Školní encyklopedie Oxford. ISBN 80-718-0173-9.

Quentin Tarantino: jak se filozofuje kleštěmi a letlampou. Editor Richard Greene, K Mohammad. V Praze: XYZ, 2009, 327 s. ISBN 978-80-7388-226-6 (Váz.)

Současný český a slovenský film: pluralita estetických, kulturních a ideových konceptů. 1. vyd. Editor Luboš Ptáček, Romana Veselá. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, 239 s. ISBN 978-80-244-2605-1 (BROŽ.)

ŠTROBLOVÁ, Soňa. *Film a televize jako audiovizuální zprostředkování světa: Filmová a televizní dramaturgie a programová skladba*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009, 164 s. ISBN 978-80-86723-73-0 (BROŽ.)

THOMPSON, Kristin a David BORDWELL. *Dějiny filmu: přehled světové kinematografie*. 2., opr. vyd. Překlad Helena Bendová. Praha: Akademie múzických umění, 2011, 827 s. ISBN 978-80-7331-207-7 (Váz.).

TOEPLITZ, Jerzy. *Dějiny filmu*, Praha: Panorama 1989 ISBN 80-7038-016-0, ISBN 80-7038-025-X

Žánr ve filmu: [sborník příspěvků z VI. česko-slovenské filmologické konference konané v Olomouci 14.-16.11.2002]. Vyd. 1. Editor Brigita Ptáčková. Praha: Národní filmový archiv, 2004, 179 s. Knihovna Iluminace, 20. ISBN 80-700-4116-1.

Seznam internetových zdrojů

An Unseen Enemy (1912): režie: David Wark Griffith - hrají: Lillian Gish, Dorothy Gish, Elmer Booth: *Filmy, seriály, herci, recenze filmů* [online]. © Filmová databáze, 2003-2012 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/film/30526-an-unseen-enemy.html>

24 (2001) - režie: David Beránek: hrají: Pavel Trnavský, Barbora Seidlová, Jiří Tomek: *Filmy, seriály, herci, recenze filmů* [online]. © Filmová databáze, 2003-2012 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/film/28363-24.html>

Vaterland - Lovecký deník (2004): režie: David Jařab - hrají: Karel Roden, František Řehák, Petr Forman: *Filmy, seriály, herci, recenze filmů: Filmová databáze online FDb.cz:* [online]. © Filmová databáze, 2003-2012 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/film/34108-vaterland-lovecky-denik.html>

Pravidla lži (2006): režie: Robert Sedláček - hrají: Klára Issová, Jiří Langmajer, Jan Budař: *Filmy, seriály, herci, recenze filmů: Filmová databáze online FDb.cz:* [online]. © Filmová databáze, 2003-2012 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/film/42517-pravidla-lzi.html>

Kajínek (2010): hrají: Konstantin Lavroněnko, Tatiana Vilhelmová, Bogusław Linda: *Filmy, seriály, herci, recenze filmů* [online]. © Filmová databáze, 2003-2012 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/film/51906-kajinek.html>

Vendeta (2011): režie: Miroslav Ondruš - hrají: Ondřej Vetchý, Oldřich Kaiser, Igor Chmela: *Filmy, seriály, herci, recenze filmů: Filmová databáze online FDb.cz:*

[online]. © Filmová databáze, 2003-2012 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z:
<http://www.fdb.cz/film/71633-vendeta.html>

Seznam zhlédnutých filmů

Agent bez minulosti/film/. Directed by Doug Liman. USA, Německo, Česko 2002.

An unesen enemy/film/. Directed by D. W. Griffith. USA 1912.

Čelisti /film/. Directed by Steven Spielberg. USA 1975.

Hadí oči /film/. Directed by Brian De Palma. USA 1998.

Hannibal /film/. Directed by Ridley Scott. Velká Británie, USA 2001.

Její zpověď /film/. Directed by Alfred Hitchcock. Velká Británie 1929.

Jurský park /film/. Directed by Steven Spielberg. USA 1993.

Kájínek /film/. Directed by Petr Ják. Česká republika 2010.

Kill Bill /film/. Directed by Quentin Tarantino. USA 2003.

Kill Bill 2 /film/. Directed by Quentin Tarantino. USA 2004.

Klub rváčů /film/. Directed by David Fincher. USA, Německo 1999.

Leon /film/. Directed by Besson Luc. Francie 1995.

Memento /film/. Directed by Christopher Nolan. USA 2000.

Minority report /film/. Directed by Steven Spielberg. USA 2002.

Mission: Impossible /film/. Directed by John Woo. USA, Německo 2002.

Mlčení jehňátek /film/. Directed by Demme Jonathan. USA 1991.

Na vlastní nebezpečí /film/. Directed by Filip Renč. Česká republika, 2008.

Pátý element /film/. Directed by Besson Luc. Francie 1997.

Pulp Fiction: Historiky z podsvětí /film/. Directed by Quentin Tarantino. USA 1994.

Sedm /film/. Directed by Fincher David. USA 1995.

Šestý smysl /film/. Directed by M. Night Shyamalan. USA 1999.

Švindlíři /film/. Directed by Ridley Scott. USA 2003.

Terminátor /film/. Directed by James Cameron. USA 1984.

Ti druzí /film/. Directed by Alejandro Amenábar. USA, Španělsko 2001.

Tváří v tvář /film/. Directed by John Woo. USA 1997.

Úkryt /film/. Directed by David Fincher. USA 2002.

Vetřelec /film/. Directed by Ridley Scott. USA, Velká Británie 1979.

Základní instinkt /film/. Directed by Verhoveven Paul. USA, Francie 1992.

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Seznam obrázků- Příloha A

OBRÁZEK 1: VÍTĚZOVÉ CENY AKADEMIE- NEJLEPŠÍ FILM 1927- 2005

OBRÁZEK 2: CENY DGA ZA VYNIKAJÍCÍ REŽIJNÍ VÝKON 1939- 2005

OBRÁZEK 3: VÍTĚZOVÉ ZLATÉ PALMY V CANNES 1955- 2006

OBRÁZEK 4: ZLATÉ GLOBY 1944- 2004

Seznam grafů- praktická část

GRAF 1: ZNALOST ŽÁNRU THRILLER RESPONDENTŮ Z PRAHY A STŘEDNÍCH ČECH V ROCE 2012

GRAF 2: ZNALOST ŽÁNRU THRILLER ŽEN A MŮŽŮ Z RESPONDENTŮ PRAHY A STŘEDNÍCH ČECH V ROCE 2012

GRAF 3: SROVNÁNÍ SLEDOVANOSTI ZAHRANIČNÍHO A ČESKÉHO THRILLERU

GRAF 4: OBLIBA THRILLERU VE SPOJENÍ S JINÝM ŽÁNREM RESPONDENTŮ PRAHY A STŘEDNÍCH ČECH V ROCE 2012.

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A – OBRÁZKY	I
PŘÍLOHA B – VZOR DOTAZNÍKU	V

PŘÍLOHY

Příloha A-OBRÁZKY

Obrázek 1: Vítězové ceny akademie- nejlepší film 1927- 2005

VÍTEZOVÉ CENY AKADEMIE – NEJLEPŠÍ FILM					
1927/8	Křídla (Wings)	1951	Američan v Paříži (An American In Paris)	1977	Annie Hallová (Annie Hall)
1928/9	Melodie z Broadwaye (The Broadway Melody)	1952	Největší podivánka na světě (The Greatest Show on Earth)	1978	Lovec jelenů (The Deer Hunter)
1929/30	Na západní frontě klid (All Quiet on the Western Front)	1953	Odtud až na věčnost (From Here to Eternity)	1979	Kramerová versus Kramer
1930/31	Cimarron	1954	V přístavu (On the Waterfront)	1980	Obyčejní lidé (Ordinary People)
1931/2	Grand Hotel	1955	Marty	1981	Ohnivě vozy (Chariots of Fire)
1932/3	Kavalkáda (Cavalcade)	1956	Cesta kolem světa za 80 dní (Around the World in 80 Days)	1982	Gándhí (Gandhi)
1934	Stalo se jedné noci (It Happened One Night)	1957	Most přes řeku Kwai (The Bridge on River Kwai)	1983	Cena za něžnost (Terms of Endearment)
1935	Vzpouza na lodi Bounty (Mutiny on the Bounty)	1958	Gigi	1984	Amadeus
1936	Velký Ziegfeld (The Great Ziegfeld)	1959	Ben Hur (Ben-Hur)	1985	Vzpomínky na Afriku (Out of Africa)
1937	Případ kapitána Dreyfusa (The Life of Emile Zola)	1960	Byt (The Apartment)	1986	Četa (Platoon)
1938	Všdyť jsme jen jednou na světě (You Can't Take It with You)	1961	West Side Story	1987	Poslední císař (The Last Emperor)
1939	Jih proti severu (Gone With the Wind)	1962	Lawrence z Arábie (Lawrence of Arabia)	1988	Rain Man
1940	Mrtvá a živá (Rebecca)	1963	Tom Jones	1989	Řidič slečny Daisy (Driving Miss Daisy)
1941	Bylo jednou zelené údolí (How Green Was My Valley)	1964	My Fair Lady	1990	Tanec s vlky (Dances with Wolves)
1942	Pani Miniverová (Mrs. Miniver)	1965	Za zvuků hudby (The Sound of Music)	1991	Mlčení jehňátek (The Silence of the Lambs)
1943	Casablanca	1966	Člověk pro každé počasí (A Man for All Seasons)	1992	Nesmířitelní (Unforgiven)
1944	Farář u svatého Dominika (Going My Way)	1967	V žáru noci (In the Heat of the Night)	1993	Schindlerův seznam (Schindler's List)
1945	Ztracený víkend (The Lost Weekend)	1968	Oliver!	1994	Forrest Gump
1946	Nejlepší léta našeho života (The Best Years of Our Lives)	1969	Půlnoční kovboj (Midnight Cowboy)	1995	Statečné srdce (Braveheart)
1947	Džentilmanská dohoda (Gentleman's Agreement)	1970	Generál Patton/Patton (Patton)	1996	Anglický pacient (The English Patient)
1948	Hamlet	1971	Francouzská spojka (The French Connection)	1997	Titanic
1949	Všichni jsou zbrojnoši královi (All the King's Men)	1972	Kmotr (The Godfather)	1998	Zamilovaný Shakespeare (Shakespeare in Love)
1950	Vše o Evě (All About Eve)	1973	Podraz (The Sting)	1999	Americká krása (American Beauty)
		1974	Kmotr II (The Godfather: Part II)	2000	Gladiátor (Gladiator)
		1975	Přelet nad kukačím hnízdem (One Flew Over the Cuckoo's Nest)	2001	Čistá duše (A Beautiful Mind)
		1976	Rocky	2002	Chicago
				2003	Pan prstenů; Návrat krále (Lord of the Rings: The Return of the King)
				2004	Million Dollar Baby
				2005	Crash

Zdroj: BERGAN, Ronald. *Film: velký ilustrovaný průvodce*. V Praze: Slovart, 2008, 528 s. ISBN 978-807-3911-362. Str. 508.

Obrázek 2: Ceny DGA za vynikající režijní výkon 1939- 2005

CENY DGA ZA VYNIKAJÍCÍ REŽIJNÍ VÝKON	
1939	Joseph Mankiewicz <i>Dopis třem manželkám</i> (<i>A Letter to Three Wives</i>)
1940	Robert Rossen <i>Všichni jsou zbrojnoši královi</i> (<i>All the Kings Men</i>)
1950	Joseph Mankiewicz <i>Vše o Evě</i> (<i>All About Eve</i>)
1951	George Stevens <i>Místo na výsluní</i> (<i>A Place In The Sun</i>)
1952	John Ford <i>Tichý muž</i> (<i>The Quiet Man</i>)
1953	Fred Zinnemann <i>Odtud až na věčnost</i> (<i>From Here To Eternity</i>)
1954	Eli Kazan <i>V přístavu</i> (<i>On the Waterfront</i>)
1955	Delbert Mann <i>Marty</i>
1956	George Stevens <i>Gigant</i> (<i>Giant</i>)
1957	David Lean <i>Most přes řeku Kwai</i> (<i>The Bridge on the River Kwai</i>)
1958	Vincente Minnelli <i>Gigi</i>
1959	William Wyler <i>Ben Hur</i> (<i>Ben-Hur</i>)
1960	Billy Wilder <i>Byt</i> (<i>The Apartment</i>)
1961	Robert Wise a Jerome Robins <i>West Side Story</i>
1962	David Lean <i>Lawrence z Arábie</i> (<i>Lawrence of Arabia</i>)
1963	Tony Richardson <i>Tom Jones</i>
1964	George Cukor <i>My Fair Lady</i>
1965	Robert Wise <i>Za zvuků hudby</i> (<i>The Sound of Music</i>)
1966	Fred Zinnemann <i>Člověk pro každé počasí</i> (<i>A Man for All Seasons</i>)
1967	Mike Nichols <i>Absolvent</i> (<i>The Graduate</i>)
1969	John Schlesinger <i>Půlnoční kovboj</i> (<i>Midnight Cowboy</i>)
1970	Franklin J. Schaffner <i>Generál Patton/Patton</i> (<i>Patton</i>)
1971	William Friedkin <i>Francouzská spojka</i> (<i>The French Connection</i>)
1972	Francis Ford Coppola <i>Kmotr</i> (<i>The Godfather</i>)
1973	George Roy Hill <i>Podraz</i> (<i>The Sting</i>)
1974	Francis Ford Coppola <i>Kmotr II</i> (<i>The Godfather: Part II</i>)
1975	Miloš Forman <i>Přelet nad kukaččím hnízdem</i> (<i>One Flew over the Cuckoo's Nest</i>)
1976	John G. Avildsen <i>Rocky</i>
1977	Woody Allen <i>Annie Hallová</i> (<i>Annie Hall</i>)
1978	Michael Cimino <i>Lovec jelenů</i> (<i>The Deer Hunter</i>)
1979	Robert Benton <i>Kramerová versus Kramer</i> (<i>Kramer vs. Kramer</i>)
1980	Robert Redford <i>Obyčejní lidé</i> (<i>Ordinary People</i>)
1981	Warren Beatty <i>Rudí</i> (<i>Reds</i>)
1982	Richard Attenborough <i>Gándhí</i> (<i>Gandhi</i>)
1983	James Brooks <i>Cena za něžnost</i> (<i>Terms of Endearment</i>)
1984	Miloš Forman <i>Amadeus</i>
1985	Steven Spielberg <i>Purpurová barva</i> (<i>The Color Purple</i>)
1986	Oliver Stone <i>Četa</i> (<i>Platoon</i>)
1987	Bernardo Bertolucci <i>Poslední císař</i> (<i>The Last Emperor</i>)
1988	Barry Levinson <i>Rain Man</i>
1989	Oliver Stone <i>Narozen 4. července</i> (<i>Born on the Fourth of July</i>)
1990	Kevin Costner <i>Tanec s vlky</i> (<i>Dances with Wolves</i>)
1991	Jonathan Demme <i>Mlčení jehňátek</i> (<i>The Silence of the Lambs</i>)
1992	Clint Eastwood <i>Nesmiřitelní</i> (<i>Unforgiven</i>)
1993	Steven Spielberg <i>Schindlerův seznam</i> (<i>Schindler's List</i>)
1994	Robert Zemeckis <i>Forrest Gump</i>
1995	Ron Howard <i>Apollo 13</i>
1996	Anthony Minghella <i>Anglický pacient</i> (<i>The English Patient</i>)
1997	James Cameron <i>Titanic</i>
1998	Steven Spielberg <i>Zachraňte vojína Ryana</i> (<i>Saving Private Ryan</i>)
1999	Sam Mendes <i>Americká krása</i> (<i>American Beauty</i>)
2000	Ang Lee <i>Tygr a drak</i> (<i>Crouching Tiger, Hidden Dragon</i>)
2001	Ron Howard <i>Čistá duše</i> (<i>A Beautiful Mind</i>)
2002	Rob Marshall <i>Chicago</i>
2003	Peter Jackson <i>Pán prstenů: Návrat krále</i> (<i>The Lord of the Rings: The Return of the King</i>)
2004	Clint Eastwood <i>Million Dollar Baby</i>
2005	Ang Lee <i>Zkrocená hora</i> (<i>Brokeback Mountain</i>)

Zdroj: BERGAN, Ronald. *Film: velký ilustrovaný průvodce*. V Praze: Slovart, 2008, 528 s. ISBN 978-807-3911-362. Str. 514.

Obrázek 3: Vítězové Zlaté palmy v Cannes 1955- 2006

VÍTEZOVÉ ZLATÉ PALMY V CANNES	
1955	<i>Marry</i> (Delbert Mann, USA)
1956	<i>Svět ticha (Le Monde du Silence)</i> (Jacques-Yves Cousteau a Louis Malle, Francie)
1957	<i>Přesvědčení (Friendly Persuasion)</i> (William Wyler, USA)
1958	<i>Jeřábi táhnou (Žuravlja lefat)</i> (Michail Kalatozov, Sovětský svaz)
1959	<i>Černý Orfeus (Orfeu Negro)</i> (Marcel Camus, Francie)
1960	<i>Sladký život (La Dolce Vita)</i> (Federico Fellini, Itálie)
1961	Společní vítězové: <i>Vridiana</i> (Luis Buñuel, Mexiko) a <i>Tak dlouhá nepřítomnost (Une Aussi Longue Absence)</i> (Henri Colpi, Francie, Itálie)
1962	<i>Dané slovo (O Pagador de Promessas)</i> (Anselmo Duarte, Portugalsko)
1963	<i>Gepard (Il Gattopardo)</i> (Luchino Visconti, Itálie)
1975	<i>Kronika žhavých let (Chronique des Années de Braise)</i> (Mohammed Lakhdar-Hamina, Alžír)
1976	<i>Taxikář (Taxi Driver)</i> (Martin Scorsese, USA)
1977	<i>Padre Padrone</i> (Vittorio Taviani a Paolo Taviani, Itálie)
1978	<i>Strom na dřeváky (L'Albero degli zoccoli)</i> (Ermanno Olmi, Itálie)
1979	Společní vítězové: <i>Apokalypsa (Apocalypse Now)</i> (Francis Ford Coppola, USA) a <i>Plechový bubínek (Die Blechtrommel)</i> (Völker Schlöndorff, Německo)
1980	Společní vítězové: <i>All That Jazz</i> (Bob Fosse, USA) a <i>Kagemuša</i> (Akira Kurosawa, Japonsko)
1981	<i>Člověk ze železa (Czlowiek z zelaza)</i> (Andrzej Wajda, Polsko)
1982	Společní vítězové: <i>Nezvěstný (Missing)</i> (Costa-Gavras, USA) a <i>Cesta (Yol)</i> (Jilmaz Güney, Turecko)
1983	<i>Balada o Narajamě (Narayama bushiko)</i> (Imamura Šohei, Japonsko)
1984	<i>Paříž, Texas (Paris, Texas)</i> (Wim Wenders, Německo)
1985	<i>Otec na služební cestě (Otac na službenom putu)</i> (Emir Kusturica, Jugoslávie)
1986	<i>Mise/Misie (The Mission)</i> (Roland Joffé, Velká Británie)
1987	<i>Pod sluncem Satanovým (Sous le soleil de Satan)</i> (Maurice Pialat, Francie)
1988	<i>Pelle dobyvatel (Pelle the Conquerer) (Pelle erobreren)</i> (Bille August, Dánsko)
1989	<i>Sex, lži a video (Sex, Lies & Videotape)</i> (Steven Soderbergh, USA)
1990	<i>Zběsilost v srdci (Wild at Heart)</i> (David Lynch, USA)
1991	<i>Barton Fink</i> (Ethan Coen a Joel Coen, USA)
1992	<i>S nejlepšimi úmysly (Den Goda viljan)</i> (Bille August, Švédsko)
1993	Společní vítězové: <i>Sbohem, má konkubino (Ba wang bie ji)</i> (Čchen Kaige, Čína) a <i>Piano (The Piano)</i> (Jane Campionová, Austrálie)
1994	<i>Pulp Fiction: Historky z podsvětí (Pulp Fiction)</i> (Quentin Tarantino, USA)
1995	<i>Underground (Podzemka)</i> (Emir Kusturica, Jugoslávie)
1996	<i>Tajnosti a lži (Secrets and Lies)</i> (Mike Leigh, Velká Británie)
1997	Společní vítězové: <i>Chuť třešňů (Ta'me guilass)</i> (Abbas Kiarostami, Írán) a <i>Unagi (Úhoř)</i> (Imamura Šohei, Japonsko)
1998	<i>Věčnost a den (Mia aioniotita kai mia mera)</i> (Theo Angelopoulos, Řecko)
1999	<i>Rosetta</i> (Jean-Pierre a Luc Dardenne, Francie)
2000	<i>Tanec v temnotách (Dancer in the Dark)</i> (Lars von Trier, Dánsko)
2001	<i>Synův pokoj (La Stanza del figlio)</i> (Nanni Moretti, Itálie)
2002	<i>Pianista (The Pianist)</i> (Roman Polanski, Francie)
2003	<i>Elephant</i> (Gus Van Sant, USA)
2004	<i>Fahrenheit 9/11</i> (Michael Moore, USA)
2005	<i>Dítě (The Child) (L'Enfant)</i> (Jean-Pierre a Luc Dardenne, Belgie)
2006	<i>Zvedá se vítr (The Wind that Shakes the Barley)</i> (Ken Loach, Velká Británie)

Zdroj: BERGAN, Ronald. *Film: velký ilustrovaný průvodce*. V Praze: Sloart, 2008, 528 s. ISBN 978-807-3911-362. Str. 512.

Obrázek 4: Zlaté Globy 1944- 2004

ZLATÉ GLOBY		
1944	Píseň o Bernadettě (The Song of Bernadette)	
1945	Farář u svatého Dominika (Going My Way)	
1946	Ztracený víkend (The Lost Weekend)	
1947	Nejlepší léta našeho života (The Best Years of Our Lives)	
1948	Džentlemanská dohoda (Gentleman's Agreement)	
1949	Poklad na Sierra Madre (The Treasure of Sierra Madre) a Johnny Belinda	
1950	Všichni jsou zbrojnoši královi (All the King's Men)	
1951	Sunset Boulevard	
1952	Místo na výsluní (A Place in the Sun)	
1953	Největší podívaná na světě (The Greatest Show on Earth)	
1955	V přístavu (On the Waterfront)	
1956	Na východ od ráje (East of Eden)	
1957	Cesta kolem světa za 80 dní (Around the World in 80 Days)	
1958	Most přes řeku Kwai (The Bridge on the River Kwai)	
1959	Útěk v řetězech (The Defiant Ones)	
1960	Ben Hur (Ben-Hur)	
1961	Spartakus (Spartacus)	
1962	Děla z Navarone (The Guns of Navarone)	
1963	Lawrence z Arábie (Lawrence of Arabia) a The Chapman Report (Chapmanova zpráva)	
1964	Kardinál (The Cardinal)	
1965	Becket	
1966	Doktor Živago (Doctor Zhivago)	
1967	Člověk pro každé počasí (A Man for All Seasons)	
1968	V žáru noci (In The Heat of the Night)	
1969	Lev v zimě (The Lion in Winter)	
1970	Tisíc dnů s Annou (Anne of the Thousand Days)	
1971	Love Story	
1972	Francouzská spojka (The French Connection)	
1973	Kmotr (The Godfather)	
1974	Vymítač ďábla (The Exorcist)	
1975	Čínská čtvrt (Chinatown)	
1976	Přelet nad kukačím hnízdem (One Flew Over the Cuckoo's Nest)	
1977	Rocky	
1978	Nový začátek (The Turning Point)	
1979	Půlnoční expres (Midnight Express)	
1980	Kramerová versus Kramer (Kramer vs. Kramer)	
1981	Obyčejní lidé (Ordinary People)	
1982	Na Zlatém jezeře (On Golden Pond)	
1983	E. T. – Mimozemšťan (E. T.: The Extra-Terrestrial)	
1984	Cena za něžnost (Terms of Endearment)	
1985	Amadeus	
1986	Vzpomínky na Afriku (Out of Africa)	
1987	Četa (Platoon)	
1988	Poslední císař (The Last Emperor)	
1989	Rain Man	
1990	Narozen 4. července (Born on the Fourth of July)	
1991	Tanec s vlky (Dances with Wolves)	
1992	Bugsy	
1993	Vůně ženy (Scent of a Woman)	
1994	Schindlerův seznam (Schindler's List)	
1995	Forrest Gump	
1996	Rozum a cit (Sense and Sensibility)	
1997	Anglický pacient (The English Patient)	
1998	Titanic	
1999	Zachraňte vojína Ryana (Saving Private Ryan)	
2000	Americká krása (American Beauty)	
2001	Gladiátor (Gladiator)	
2002	Čistá duše (A Beautiful Mind)	
2003	Hodiny (The Hours)	
2004	Pán prstenů: Návrat krále	

Zdroj: BERGAN, Ronald. *Film: velký ilustrovaný průvodce*. V Praze: Slovart, 2008, 528 s. ISBN 978-807-3911-362. Str. 515.

Příloha B-VZOR DOTAZNÍKU

Dotazník /sledovanost thrilleru, úspěšnost žánru ve spojení s jiným, český X zahraniční thriller/

V rámci zjišťování znalosti a úspěšnosti filmového žánru thriller, Vás tímto žádáme o anonymní vyplnění dotazníku. Odpověď může být jedena ze čtyř typů, dle výběru: ano, spíše ano, spíše ne, ne. /Mimo otázku 8/

Datum: _____

Pohlaví: _____ Věk: _____

1. Znáte rozdíl mezi žánrem horor a žánrem thriller?

ANO /100%/   SPÍŠE ANO /66%/   SPÍŠE NE /33 %/   NE /0%/

2. Viděl/a jste někdy film žánru thriller?

ANO /100%/   SPÍŠE ANO /66%/   SPÍŠE NE /33 %/   NE /0%/

3. Znáte režiséra Alfreda Hitchcocka? Ke kterému žánru se přiklání? Ano je thriller, ne je horor.

ANO /100%/   SPÍŠE ANO /66%/   SPÍŠE NE /33 %/   NE /0%/

4. Víte o nějakém režisérovi, který natočil thriller?

ANO /100%/   SPÍŠE ANO /66%/   SPÍŠE NE /33 %/   NE /0%/

5. Dokázal/a byste si vybavit alespoň 3 thrillery?

ANO /100%/   SPÍŠE ANO /66%/   SPÍŠE NE /33 %/   NE /0%/

6. Viděl/a jste někdy český thriller?

ANO /100%/   SPÍŠE ANO /66%/   SPÍŠE NE /33%/   NE /0%/

7. Pokud ano, upřednostňujete české thrillery než zahraniční?

ANO /100%/   SPÍŠE ANO /66%/   SPÍŠE NE /33%/   NE /0%/

8. Označte od 1 do 5, nakolik se vám daný thriller líbí, ve spojení s jiným žánrem.

1/100% /   2 /75% /   3 /50% /   4 /25% /   5 /0% /

a. Thriller /obecný//př. Maratónec, Na vlastní nebezpečí/ :

b. Akční thriller /př. Mission impossible, Tváří v tvář/ :

c. Psychologický thriller /př. Duel- Spielberg, Jak chutná smrt/ :

d. Thriller s hororem /př. Čelisti, Šestý smysl/ :

e. Sci-fi thriller /př. Terminátor, Pátý element/ :

Politický thriller /př. Muž, který věděl příliš mnoho, Zločin v expresu/ :

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Barbora Balážová

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Thriller- Vizuální aspekty filmového žánru

Rok: 2012

Počet stran textu bez příloh: 58

Celkový počet stran příloh: 6

Počet titulů české literatury a pramenů: 22

Počet internetových zdrojů: 6

Vedoucí práce: PhDr. Soňa Štroblová